

Radioteater "för alle" hos UngaTur Franska kulturarbetare protesterar Förnyelse i klädgrottan

scen & film

Teaterförbundets tidning

Teaterförbundet verkar för alla – anställda och egenföretagare

"SKOJAR DU MED MIG?" frågar jag och får svaret "Nej, det är faktiskt sant!" Jag samtalar med en av våra mest folkkära skådespelare och artister, och hon berättar för mig att i början av 90-talet när hon som en av de första medlemmarna startade en egen firma, blev uppringd av Teaterförbundet och uppmanad att lämna TF. Teaterförbundet organiserar inte egenföretagare, var budskapet!

Detta lät i mina öron helt absurt och jag kan konstatera att det i detta fall är tur att tiderna förändras. Sedan många år tillbaka utgår förbundets verksamhet från att vi är ett yrkes- och fackförbund som företräder de professionellt yrkesverksamma inom scen och film oavsett i vilken form som du arbetar.

Frilansande egenföretagare är mycket välkomna till Teaterförbundet! Det gäller också den växande grupp som kombinerar eller växlar mellan att ta arbeten som anställd och som egenföretagare. I vårt medlemsregister har vi uppgifter om att mer än 1200 medlemmar har ett registrerat företag. Det innebär inte att man ser sig som företagare. Men det speglar en bransch där allt fler, frivilligt eller ofrivilligt, ser egenföretagande som en förutsättning eller som ett komplement för att kunna utöva sitt yrke.

Utvecklingen mot fler egenföretagare innebär inte heller att kollektivavtalen förlorar sin betydelse. De kollektivavtal som vi tecknar på alla våra olika områden inom scen och film/media utgör en grund även för dig som arbetar som egenföretagare. Särskilt tydligt är detta på upphovsrättens område där Teaterförbundets kollektivavtal reglerar rätten till ersättning oavsett i vilken form som arbetet utförs.

I vissa fall gäller även avtalen för F-skattare. Det gäller till exempel de avtal som vi har för dubbare och där flertalet dubbare arbetar mot faktura. Och där vi förra våren genomförde en framgångsrik arbetsmarknadskonflikt.

Samtidigt har egenföretagare ofta andra problem och frågor än anställda. För att bättre kunna fånga upp dessa har vi bildat ett egenföretagarråd med uppgift att särskilt se över vad som sker med egenföretagarnas villkor, följa utvecklingen och också kunna förbättra medlemskapet.

IBLAND STÖTER JAG OCKSÅ på medlemmar som tycker att Teaterförbundet i allt för hög utsträckning uppmanar "alla att starta eget". "Ni har ständigt nya starta-eget-kurser, varför det?"

Här är det viktigt att säga att vi vill ge stöd till våra medlemmar om vad det innebär att ha en egen firma. Man får information om vilken företagsform som passar dig, vad det innebär i relation till a-kassa och försäkringar med mera. Men en stor del av kursen innehåller också information om vad du kan förlora på att inte fortsätta vara a-skattare och löntagare. Jag har träffat många som deltagit i kursen och efteråt insett att "det där var ingenting för mig".

Det talas i samhället idag mycket om att det finns en framtid i just egenföretagandet. För Teaterförbundets del är det en viktig uppgift att hävda rätten att arbeta som anställd även om det rör sig om korta frilansjobb. Och vi arbetar för att skatte- och trygghetssystemen anpassas till frilansares behov oavsett om de tar jobb som visstidsanställda, egenföretagare eller arbetar som kombinatorer.

Ibland råkar man ut för arbetsgivare som kräver att du ska fakturera för att få jobbet. För dig som inte har och inte vill starta en firma, kan du då använda Teaterförbundets faktureringservice. Vi fakturerar åt dig och du kan fortsätta att vara löntagare och A-skatta. På vår webbsida finns en ruta för detta, bara att klicka och fylla i.

Och tack du fantastiska medlem som blev uppmanad att lämna oss, men som stod på dig och sa "Jag vill fortsätta att vara medlem, jag vill tillhöra det förbund som kan min bransch, jag vill vara delaktig!"

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **AMANDA MARTINEZ**

FOTO: **TALLEE SAVAGE**

Scen & film – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman,**

Mireille Bergenström, Eleonor Fahlén, Jens Karlsson,

Jaan Kolk, Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Mia Lagerbäck Tel: 08-545 160 72.

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2014.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

12

18

26

30

Innehåll nr 2-2014

4 MÅNADENS BILD

Sofia Lindblom, grafiskt designer och marknadsförare.

7 NYTT FILM- OCH TV-AVTAL KAN DRÖJA

Dödläge i förhandlingarna med medieföretagen.

12 INTERVJU: ANNA VNUK

Benhård när det kommer till mjukheten.

14 OVISS FRAMTID FÖR KULTURKRAFTS PROJEKT

Lyckad satsning på kompetensutveckling tar slut i vår.

18 MED PASSION FÖR KOSTYM

Scen & film besöker Independent Kostym.

24 LARS OHLY OM VÄNSTERNES KULTURPOLITIK

En procent av statsbudgeten ska gå till kulturen.

26 FRI RADIOTEATER HOS UNGA TUR!

30 MED STADEN SOM SCEN

När Tuomo Haapala använder staden som scen kan allt hända.

36 KRÖNIKA: KATRINA MATHSSON OM FOLKETS BIO

Nästa nummer kommer den 23 april

Presstopp den 4 april

12 Anna Vnuk. Foto: Michael Melansen

18 Personalen på Independent Kostym som Clockwork Orange.
Foto: Talle Savage

26 UngaTur gör radioteater. Foto: Lina-Lea Zimmerman.

30 Brass Brothers på Bergens Jernbanestasjon.
Foto: Håkon Skoge.

Magiskt sommarspel ovan

Namn: Sofia Lindblom.

Ålder: 38 år.

Yrke: Grafisk formgivare och marknadsförare på Västerbottensteatern.

Aktuella uppdrag: Förbereder en Berättarfestival i slutet mars i Skellefteå,

och årets sommarteater "Norrländsk passion" – en produktion som alla nordliga institutioner är involverade i. Den ska turnera runt från Västernorrland till Norrbotten.

Kulturopplevelse som inspirerar: Såg en fantastisk live-sändning av "War Horse" från National Theatre, London, för inte så länge sedan på Folkets hus i Umeå. En otroligt gripande berättelse om en pojke och en häst där hästarna görs i form av tre dockspelare. Makalöst fint spel.

NORDANÅ KULTUROMRÅDE – strax ovanför Skellefteälven. Lars Molins berättelse "Tre kärlekar" som skildrar konflikten mellan äldre och yngre generationer, olika syn på Norrlands modernisering, vattenkraften som ska byggas ut och den 10 000-åriga forsen. Västerbottensteatern har satt upp pjäsen två år i rad på samma plats, både förra och förrförra sommaren.

– Det var magiskt att se pjäsen spelas där bredvid älven och uppleva hela naturen från gradängerna. Sommarspelen fyller en alldeles speciell funktion för oss på teatern. Vi är ju en turnerande teater, ensemblen är ofta splittrad och spelar på olika scener och bygdegårdar i länet. Bara en gång om året, på sommaren, har vi möjlighet att samlas hela ensemblen, vilket skedde i "Tre kärlekar". Nu stod alla på scen, tillsammans med amatörer och barn, säger Sofia Lindblom.

Sommarteater, som pågått sedan 1987, har vuxit till en fin tradition, både för ensemblen och för publiken.

Just den här bilden tycker hon särskilt mycket om eftersom det händer så mycket samtidigt på scen. Parallella historier pågår, bland musiker och paren på scen. Ny förälskelse spirar samtidigt som äldre muttrande kärleksgnabb pågår.

MAGDALENA BOMAN

Stefan Dahlqvist

Skellefteälven

SFI ändrar villkor för publikrelaterat stöd

Svenska filmer är så framgångsrika på bio att de pengar som har avsatts till publikrelaterat stöd inte verkar räcka till. Svenska filminstitutet, SFI, ser över premisserna för stödet och nya regler är tänkt att börja gälla den 1 juli i år.

FÖRRA ÅRET HADE SFI budgeterat 80 miljoner kronor till ett publikrelaterat stöd. Indikationer på att budgeten höll på att bli övertrasserad, kom redan före filmer som "100-åringen" och "Sune på bilsemester", med premiär på juldagen, hade räknats in.

– Vi ser över reglerna nu, nya kriterier för det publikrelaterade stödet kommer att gälla från och med första juli, säger Hjalmar Palmgren chef för produktionsstödet på SFI.

Syftet med det publikrelaterade stödet är att stimulera en större marknad för privatkapitalet och göra filmprojekt mer gynnsamma att investera i för utomstående finansierare. Filminstitutet tittar nu på de parametrar som styr PRS och försöker göra övergången till de nya reglerna så följsam som möjligt för producenterna, bland annat för att inte skada relationerna till övriga samfinansierare.

En producent kan som mest få tillbaka nio miljoner kronor via det publikrelaterade stödet. En producent måste också ha tjänat in 2,5 miljoner kronor på filmen, vilket motsvarar ungefär 27 000 sålda bil-

jetter på biograferna, för att få rätt till ett publikrelaterat stöd.

– Vi ser över samtliga variabler som påverkar stödet. Utbetalningstakten varierar även för stödet. Olika kategorier av filmer har olika villkor. Barnfilmen till exempel har fått mer gynnsamma villkor, den får PRS-stöd från första inspelade krona.

Exakt hur ändringarna kommer att se ut var inte klart vid denna tidnings pressstopp, men förmodligen sänker SFI taket för den totala utbetalningen av stödet, och höjer tröskeln för ingångsvärdet, det vill säga kräver fler antal sålda biljetter innan stödet kan tas i anspråk. Det kan innebära att det blir svårare för smalare filmer att få del av ett publikrelaterat stöd, vilket är tråkigt, menar Palmgren.

– Det finns förmodligen flera orsaker till varför pengarna gått åt för fort. Svensk film går överlag bättre än förväntat, och vi haft fler framgångsrika matinéfilmer än tidigare år. Digitaliseringen av biografer kan också haft inverkat på filmers framgång. Men vi är inte helt klara med analysen än, säger Hjalmar Palmgren.

MAGDALENA BOMAN

BAROMETERN

Har du fått jobb via sociala media?

"Jag har kontaktat folk i syfte att få jobb, men inte fått något direkt"

Maja Hansson Bergqvist, skådespelare:

– Jag har nog kontaktat folk i syfte att få jobb via Facebook, men jag har inte fått jobb direkt. Jag tror att många påverkas av den bild som träder fram i sociala medier, och jag brukar tänka på hur jag framträder i sociala medier. Jag använder mig inte så mycket av Facebook på det personliga planet, utan använder mediet mest för att nätverka. Jag kontaktar folk den vägen.

"Jo, det har hänt. Jag har också förmedlat jobb via sociala media"

Therese Sandersson, filmmaskör:

– Jo, det har hänt. Jag tycker det är så hela tiden. Någon ställer en fråga, man tipsar om någon som kan ta jobbet eller så rycker jag själv in. Jag har förmedlat en hel del filmjobb till maskassistenten via sociala medier. Ofta då kortare grejer, snabba inlägg, typ. Jag tänker absolut på vad jag uttrycker på nätet. Jag är hellre personlig än privat i sociala medier. Och jag läser nog mer än vad jag skriver. Däremot tycker jag om att hålla koll på vad som händer på nätet. Mest instagrammar jag, det tycker jag är roligt. Det finns humor i det mediet.

"Ja, det har hänt att kollegor kontaktat mig om jobb via chatten"

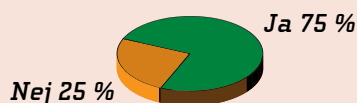
Daniel Andersson, koreograf, dansare:

– Beror på vad du menar. Nej, om du menar att jag sökt jobb via sociala media. Men ja, om du menar om jag blivit kontaktad via sociala media för jobb. Det har hänt flera gånger att kollegor kontaktat mig via chatten och frågat mig vad händer, och om jag har tid att hoppa in på ett dansjobb. Men kanske skulle det fungera om jag gjorde en statusuppdatering och skrev att jag faktiskt söker jobb.

Fråga i förra numret:

Kommer din avdelning att motionera till TFs riksstämma?

Hur gör du?

Har du fått jobb via sociala media?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Dödläge i förhandlingar för film och tv

Det kan dröja med nytt avtal på film- och tv-området. Det råder dödläge i förhandlingarna med Medieföretagen, och TV4 vill teckna ett separat avtal med Teaterförbundet.

INFÖR ATT FÖRHANDLINGARNA om ett nytt film- och tv-avtal skulle dra igång mellan parterna lät Medieföretagen meddela att de avsåg förändra nuvarande ersättningsnivåer av royalties.

– Medieföretagen vill införa långtgående försämringar av dagens royalty-nivåer, en ordning som vi till slut, efter fem års förhandlingar, lyckades komma överens om. Vi accepterar absolut inga försämringar, säger Ulf Mårtens, vd för Teaterförbundets rättighetsbolag.

TV4 har nu sagt att bolaget vill träffa ett separat nyttjandearrangsavtal med Teaterförbundet, när det gäller tv, vilket väckt ont blod hos Medieföretagen som organisation. De i sin tur har meddelat att de vägrar förhandla med Teaterförbundet, innan det eventuella avtalet med TV4 är klart.

– Vi kommer att lyssna till TV4 om de vill ha direkt kontakt med oss, särskilt eftersom Medieföretagen aviserat försämringar motsvarande miljontals kronor. Vårt beslut är väl förankrat i organisationen. Inte bara upphovsrättspersoner står bakom den viljetryningen, även filmarbetarna i förbundet står bakom den linjen.

Det här innebär att film- och tv-avtalet hotar bli försenat och att höjda minimilöner kan komma att skjutas på framtiden. Medieföretagen har också låtit meddela att de anser att de alternativa arbetstidsreglerna som gäller på filmområdet idag bör behållas. Teaterförbundet däremot menar att dessa regler måste ses över.

MAGDALENA BOMAN

Fängelsedom för Samis förre vd

Hans Lindström har dömts till 1,5 års fängelse och ska betala ett skadestånd om 24 miljoner kronor.

UPPHOVSRÄTTSGRUPPEN Samis tidigare vd Hans Lindström döms för grov trolöshet mot huvudman och försvarande av skattekontroll till fängelse i 1,5 år.

Han ska även betala skadestånd till Sami på 24,5 miljoner kronor plus rättegångskostnader. Domen är dock inte enhällig, en nämndeman reserverar sig och anser att domen ska ogillas.

– Det är en uppseendeväckande sträng dom, som indikerar att domstolen faktiskt anser att Hans Lindström fört styrelsen bakom ljuset på ett manipulativt sätt, säger Jaan Kolk, förbundsdirektör på Teaterförbundet, och tidigare ledamot i Samis styrelse.

Det var 2006 som Sami sparkade Hans Lindström. Senare polisanmälde organisationen honom för att han tecknat ett hyresavtal med Göteborgs kommun om scenhuset Storan i Göteborg. Enligt åtalet har det avtalet orsakat Sami en förlust på 47 miljoner kronor. Kontraktet är idag brutet och kommunen har förlikats.

– Nu måste Sami lägga historien bakom sig och gå vidare. Vi har massvis att ta tag i. Ett nytt upphovsrättsdirektiv från EU ska implementeras samtidigt som vi gått in i en digital tidsålder, säger Gunnar Lundberg, ledamot i styrelsen.

Hans Lindström har hela tiden förnekat brott. Han har även anmält åklagare Kent Madstedt till Justitiekanslern (JK) för att utredningen dragit ut på tiden.

KONSTNÄRSNÄMNDEN

Utlysning för teater-, dans- och filmkonstnärer

ARBETSSTIPENDIER

Sista ansökningsdag 3 april

INTERNATIONELLT KULTURUTBYTE

RESEBIDRAG

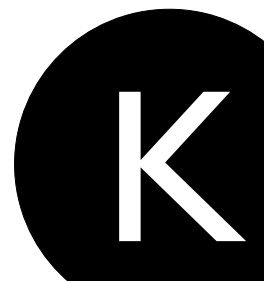
Internationella Dansprogrammet utlyser:

STUDIOSTIPENDIUM I STOCKHOLM

Sista ansökningsdag 6 maj

Konstnärsnämnden främjar konstnärernas och konstarnas utveckling såväl genom fördelning av bidrag som genom andra åtgärder. Myndigheten analyserar och sprider kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt bevakar löpande trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärligt arbete.

www.konstnarsnamnden.se
Telefon 08-506 550 00

Risk för neddragning på Östgötateatern

Östgötateatern uppgår i ett scenkonstbolag för att spara pengar. Nu växer oron för att ytterligare tjänster försvinner från teatern.

ÖSTGÖTATEATERN SLÅS SAMMAN i ett scenkonstbolag tillsammans med Norrköpings symfoniorkester och Östgötamusiken. Det föreslår huvudmännen för institutionerna, Norrköpings och Lindköpings kommuner samt Landstinget i Östergötland.

Cheferna för de tre institutionerna utredde frågan förra året och kom inte fram till några direkta fördelar med en sammanslagning. Huvudmännen lät då tjänstemän göra en konsekvensanalys som legat till underlag för det nu presenterade förslaget om en sammanslagning.

Östgötateatern har de senaste åren redan genomfört ett par nedskärningsför-

handlingar med Teaterförbundet. Idag har teatern ett 80-tal anställda. Facklig ordförande på teatern är Pär Krantz. Han menar att sammanslagningen kan få ytterligare negativa personalkonsekvenser.

– Vi tror det blir katastrof. Man talar om att göra synergieffekter och då är risken att man petar bort tjänster i alla tre organisationerna. Om ingen politiker vill ta ansvar för hur medlen fördelas kommer den som skriker högst få mest.

TEATERFÖRBUNDETS ORDFÖRANDE Anna Carlson skrev i en debattartikel i Östgöta Corren (26/2) bland annat att "urholken av institutionernas ekonomi har

skapat en allt större spänning mellan den scenkonst som politikerna säger sig vilja ha och vad man är beredd att betala för".

Östgötateaterns vd Johan Celander vill inte uttala sig förrän han "analyserat och värderat" förslaget. Men i ett gemensamt pressmeddelande med de andra två institutionscheferna är kritiken tydlig. Bland annat pekar de på att vare sig de själva eller ledningarna för institutionernas styrelser är involverade i förändringsprocessen.

Formellt beslut väntas i april och att scenkonstbolaget är på plats från årsskiftet.

GERT LUNDSTEDT

HALLÅ DÄR...

"Vi ska erbjuda högkvalitativ service"

Hallå där Staffan Forssell och grattis till nya jobbet som chef för Statens kulturråd. Vad fick dig att tacka ja?

– Jag drivs av en passion att kulturen bygger ett bättre samhälle genom sin funktion att både kunna roa och oroa.

Båda delarna är lika viktiga. Min övertygelse är att kultur kan förena människor av olika sociala och etniska bakgrunder. Det är också kulturrådets uppgift att se till att det underlättas.

Vad har du för mål med ditt uppdrag?

– Det vore förmätet att redan nu komma med konkreta förslag till förändringar. Först och främst ska jag börja med att sätta mig in i vad kulturdepartementet ger mig för uppdrag, komma in i jobbet och på sikt naturligtvis göra myndigheten så effektiv

som möjligt. Min förhoppning är också att samverkansmodellen ska komma att fungera ännu smidigare i framtiden.

Du har en brokig bakgrund och har bland annat varit militär, meteorolog och jobbat med fjällverksamhet. Vilka av dessa erfarenheter kan bli till nytta inom Kulturrådet?

– Jag tror det är nyttigt att byta bransch ibland. Min tid inom flyget lärde mig att vara ödmjuk inför misslyckanden, att våga erkänna fel och lära av dem. Det är också något jag förhoppningsvis förmedlar i min roll som ledare. Genom att kunna skratta åt mina egna misstag hoppas jag även kunna sända signaler i systemet att det är tillåtet att misslyckas och att därmed kunna förbättra sig själv och verksamheten.

Jag har även varit chef inom turistnäringen och insett vikten av gott värdskap och att kunna ge god service. Det är ett

synsätt som även präglar Kulturrådet som ska kunna erbjuda högkvalitativ service till kulturutövare. Det är något som också görs i dag och det kommer sannolikt inte att bli något lappkast under min ledning.

Vilka är dina bästa respektive sämsta ledaregenskaper?

– Jag hoppas att jag uppfattas som prestigelös och resultatnriktad. Däremot är jag ingen detaljmänniska. Det är därför viktigt att jag omger mig med medarbetare som har den kompetensen.

Vad gillar du själv för typ av kultur?

– Jag varit chef inom olika kulturverksamheter i 20 år jag gillar all sorts kultur. "Nawals hemlighet" är den senaste film jag sett. Den var så bra att jag till och med har sett den två gånger.

GERTRUD DAHLBERG

*Artister och scenarbetare är i uppror i Frankrike.
Anledningen är att arbetsgivarna vill strypa deras
a-kassasystem.*

Proteströrelse bland franska kulturarbetare

OMKRING 150 000 visstidsanställda artister och tekniker har särskilda villkor för att få ersättning från a-kassan. För många uppfattas detta som en förutsättning för att de ska kunna fortsätta inom branschen.

Men nyligen meddelande den nye ordföranden i Frankrikes största arbetsgivarorganisation, Medef, att man vill skrota systemet, som inrättades 1968.

Det anses vara alldeles för dyrt, och kulturarbetarna borde omfattas av samma regler som andra löntagare.

– Det är lätt att ge sig på kulturarbetarna. Vi betraktas som privilegierade, även om det förstås inte stämmer, säger Denis Gravouil, filmfotograf och generalsekreterare för facket CGT Spectacle.

Utspelet från Medef har genast lett till

en proteströrelse, som i sin tur har gjort att arbetsgivarna har dragit tillbaka ett första drastiskt förslag.

Medef kan förstås inte själv bestämma över a-kassans framtid. Både löntagarfacken och staten har sina ord att säga.

– Men vi måste vara ytterst vaksamma, säger Denis Gravouil.

Trots en strejkvåg 2003, som bland annat ledde till att teaterfestivalen i Avignon fick ställas in, lyckades arbetsgivarna driva igenom hårdare a-kassaregler för tio år sedan.

ANNA TRENNING-HIMMELSBACH

✓ Omkring 500 000 personer arbetar inom kultursektorn i Frankrike, enligt facket CGT. Vissa har fasta anställningar. Andra har status som fria yrkesutövare.

✓ De som berörs är en grupp, så kallade "intermittenta", det vill säga löntagare med visstidsanställning.

✓ Inom gruppen ska en tekniker arbeta 507 timmar under tio månaders tid, och en artist 507 timmar under 10,5 månaders tid, för att kunna få a-kassa i upp till åtta månader.

Systemet är anpassat till traditionella kultursäsonger, framför allt inom scenkonsten, menar facket. Om kulturarbetarna istället skulle få "vanlig" a-kassa, riskerar ett stort antal personer att snabbare bli utförsäkrade.

Privat eller professionell på Facebook?

*Hur är du som artist synlig på Facebook? Frågan
aktualiserades när flera TF-medlemmar råkat addera ett
digitalt troll, en låtsasperson som verkar under falskt namn
och som sprider högerextremistiska åsikter på nätet.*

MÅNGA AV TEATERFÖRBUNDETS medlemmar använder sig av Facebook som ett slags kontaktnät eller som en annons-sida. De lägger till vänner de inte känner. De har inte heller alltid tänkt igenom och bestämt sig för vilken medial strategi de vill använda sig av på nätet. Många blandar personliga med privata händelser. De tänker kanske inte alltid på att personer de blir vän med kan komma att använda artisterna i egna politiska syften. Det går ju inte alltid att veta vilka de är och vad deras syfte med vänskapen är.

– Du kommer inte ifrån det faktum att en del använder sig av artister som en slags ingång för att bli vän med andra på Face-

book, för att legitimera en ställning och status i den digitala världen. Och det finns dem som nyttjar Facebook som rekryteringsbas för egna politiska syften, och ger utrymme för extrema åsikter på nätet. Dessa människor försöker legitimera sina åsikter genom att addera folk ur kulturvärlden, säger Sara Andersson, ansvarig för sociala medier på Teaterförbundet.

DET FINNS FÖRSTÅS OLIKA sätt att skydda sig mot detta. En del av Teaterförbundets medlemmar väljer att ha flera olika sajter i sociala media, en privat och en personlig. Andra ordnar sina vänner i olika grupper och tillgängliggör olika in-

formation för olika grupper.

– Det finns dem som byggt upp personliga sidor och nyttjar dessa som en slags privat varumärkesplattform, de kan ha över 3000 vänner. Då måste hen ta ställning till om de är offentliga eller privata personer på Facebook. Det är en viktig fråga, menar Sara Andersson.

MAGDALENA BOMAN

Den som vill ta del av kloka personers åsikter om sociala media kan till exempel följa Britt Stackston, som har tänkvärda åsikter.

Sametinget i strid med filmare

Sametinget kräver 150 000 kronor av filmskaparen Liselotte Wajstedt som gjort en film om sexuella övergrepp i Kautokeino.

Ett orimligt krav, menar Teaterförbundet som är berett att driva krav om återbetalning vidare till domstol.

FILMSKAPAREN Liselotte Wajstedt har sammanställt tre olika kortfilmer – vilka alla är tänkta att fungera självständigt och samtidigt ska kunna ingå i en installation. Filmprojektet har finansierats från flera olika håll, bland andra Filmpool Nord och Sametinget. Stommen i filmberättelsen är baserad på en bok, och historien bottnar även i en verklig händelse i Kautokeino, där äldre män förgrep sig på yngre kvinnor. Liselotte gör sin tolkning av händelsen. Historien uppdagades för några år sedan och ledde till att ett antal män dömdes till fängelsestraff.

– Händelsen blev en stor skandal, knappt talbar och den samiska världen är liten. Ämnet är superkänsligt, det har nästan bedrivits häxjakt på filmerna, berättar Liselotte Wajstedt.

Hon menar att Sametinget blandar ihop filmprojektet med hennes roll som journalist och dokumentärfilmare i trakten. Men kortfilmen är en fictionberättelse, betonar Liselotte.

REDAN FÖRRA HÖSTEN krävde Sametinget pengarna tillbaka, utifrån argumentet att projektet inte kommit i gång i tid. Arbetet hade dock påbörjats, men filmprojektet fördröjdes på grund av att finansieringen inte var fullt klar, vilket inte hör till ovanligheterna när det gäller filmprojekt.

Sametinget påstod även att Liselotte ändrat upplägget utifrån ansökan, men det har hon inte. Det står att hon skulle göra en kortfilm. Filmen är nu färdig, den visas för fullt.

– Därför framstår återbetalningskravet som märkligt, ingen annan av finansierarna har krävt pengar tillbaka, säger Lars Åström, chef för förhandlingsavdelningen på Teaterförbundet.

Sametinget är en myndighet, och deras beslut kan normalt inte överklagas. Men i och med att det skickats kravbrev på utbetalningen, och även inkassokrav, så kan Liselotte bestrida kravet, vilket Teaterförbundet nu gjort för Liselottes räkning.

Filmen turnerar runt, den har visats i Luleå, ska visas i Umeå under kulturhuvudstadsåret, och visas just nu på Svenska Institutet i Paris. ”Jorindas resa”, som kortfilmen heter kommer också att vara med i en utställning i Rovaniemi under våren.

MAGDALENA BOMAN

Klys presenterar valmanifest

Kulturen ska ta plats bland valfrågorna. Klys lyfter fram trygghet och fler kulturjobb i ett valmanifest och startar valblogg.

KONSTNÄRLIGA OCH LITTERÄRA yrkesutövares samarbetsnämnd (Klys) har presenterat sitt Valmanifest 2014.

Med EU-val till Europaparlamentet i maj och till de nationella församlingarna i september ska Klys (som företrädar totalt 30 000 yrkesverksamma konstnärer och 15 medlemsorganisationer, däribland Teaterförbundet) lyfta fram vad man menar är nödvändiga reformer för att förverkliga kultursamhället.

Klys menar att trygghets- och skattesystemen måste moderniseras och anpassas till konstnärlig verksamhet. Dessutom bör

offentliga kulturanslag säkras genom pris- och löneuppräknings.

Klys vill att jobb och trygghet skapas inom kultursektorn.

KLYS STARTAR OCKSÅ bloggen Kultursamhället, där kulturåsikter och analyser blandas med inlägg och tankar, kommentarer och konkreta förslag. Bloggar på Kultursamhället gör Klys ordförande Mats Söderlund med kansli, men även gästbloggare kommer att bidra till debatten. Bloggen bevakar också de åtta kulturdebatter som Koalition för Kulturdebatt

genomför i samarbete med Kulturhuset i Stockholm.

Läs vad Göran Hägglund sa i den återkommande partiledarutfrågningen om ”kultur och verklighetens folk” och vad den efterföljande panelen hade att säga om: Finns det ideologi i kulturpolitiken?

GERT LUNDSTEDT

Läs mer om Klys kulturpolitiska arbete:
klys.se och kultursamhallet.blogspot.com

TF: Vad händer med pensionerna?

Vad tänker regeringen göra med de 900 miljoner kronor som sångare, dansare, skådespelare med flera betalat in i pension? Teaterförbundet befarar att pengarna kan konfiskeras.

KLOCKAN TICKAR NED mot den 1 januari 2015 då regeringen sagt att den så kallade Pisa-förordningen som reglerar pensionerna på scenkonstinstitutionerna ska avvecklas. Men fortfarande är det mesta olöst vad gäller hur det nya systemet ska fungera i praktiken. Till exempel vad som kommer att hända med de pensionsrätter som har betalats in för att dansare, sångare, korister, skådespelare och musiker ska kunna gå i pension före 65 års ålder?

De som har fem år kvar ska enligt regeringen gå kvar på nuvarande regler. Men vad som ska gälla för övriga finns det inget besked om. Enligt beräkningar Teaterförbundet gjort handlar det om uppe mot 900 miljoner kronor i inbetalda pensionspremier som riskerar att gå förlorade.

Förbundet anser – i likhet med oppositionspartierna i en riksdagsdebatt nyligen om scenkonstpensionerna – att inbetalda pensionsrätter är "uppskjuten lön". Och att pengarna därmed ska gå till dem som de betalats in för och inte försvinna i ett "svart hål" på Statens tjänstepensionsverk (SPV).

TROTS ATT PENSIONSFRÅGAN och Pisa-förordningen diskuterats i tjugo års tid, och trots att en statlig utredning från 2009 presenterade lösningar (som sedan lades i byrålådan) fortsätter regeringen att bereda frågan. Dessutom har socialdepartementet, som ansvarar för pensionerna, avvisat Teaterförbundets begäran att få träffa ansvariga och diskutera frågan.

– De tackade för intresset men ville inte träffa oss, säger Teaterförbundets direktör Jaan Kolk som arbetat med att lösa pensionsfrågan sedan i slutet av 90-talet.

Så länge regeringen inte lämnar besked om hur den tänker göra kan inte heller arbetsmarknadens parter komma igång med reella kollektivavtalsförhandlingar om en pensionslösning. Fast regeringen ger inget besked. Kulturdepartementets statssekreterare Joakim Stymne säger till P1:s Kulturnytt att:

– Det är tekniskt en hel del komplicerade saker. Vi hoppas att kunna ge besked så snart som möjligt.

GERT LUNDSTEDT

Nya fall av kraftigt sänkta pensioner

Sångare och dansare får kraftigt sänkt pension efter fyllda 65 år. Många riskerar att drabbas hårt. Teaterförbundet kräver att regeringen agerar.

FRAMFÖR ALLT SÅNGARE OCH DANSARE drabbas hårt av att staten inte tagit sitt ansvar för att anpassa Pisa-förordningen till det nya allmänna pensionssystemet. Anledningen är att dansare och sångare av både fysiska och konstnärliga skäl har rätt till tidigare pension. Lönerna är låga – allra helst i ett internationellt perspektiv – men istället har sångare och dansare kunnat tillgodoräkna sig tjänstepension fram till man fyller 65 år då ålderspensionen tar vid.

Tidigare fanns en garanti som gjorde att pensionen även efter 65 höll samma nivå och inte sjönk, men garantin försvann i början på 90-talet innan livsinkomstprincipen i det nya allmänna pensionssystemet, som successivt ersatt det tidigare ATP-systemet, fanns på ritbordet.

– Vi påtalade tidigt att enskilda individer kommer att drabbas väldigt hårt. Redan när vi inledde diskussionen i mitten på 1990-talet tog vi fram räkneexempel som visade att om inte sta-

ten gör någonting så kommer vi om tjugo år hamna i en ohållbar situation, säger Teaterförbundets direktör Jaan Kolk som följt frågan länge.

Där är vi nu. Exempelen finns redan på hur hårt det nya pensionssystemet slår mot förbundets medlemmar. För några år sedan skrev Scen & Film (då Akt) om sångaren Lennart Stregård vars pension sjönk med närmare 4 000 kronor i månaden när han fyllde 65.

I en debattartikel som Teaterförbundet publicerade i Svenska Dagbladet, den 19 februari, ges ett exempel på en sångsolist som nu fyllt 65 och får ut 13 000 kronor i pension, vilket är 8 000 kronor mindre i månaden.

– Vi vill att regeringen inför en mekanism, en garantiordning som gör att de här personerna inte drabbas och får sänkt pension efter 65 år, säger Jaan Kolk.

GERT LUNDSTEDT

Mjukhetens benhårda försvarare

Hon är benhård när det kommer till mjukheten. Dansaren, koreografen, regissören och numera musikalregissören Anna Vnuk glider fjäderlätt mellan genrer och tycker inte att det är så stor skillnad mellan yrkena.

Nu har hon gjort en känslösam fängelsemusikal.

ANNA VNUK MINNS sin första musikal. Hon var tolv år och såg på tv hemma hos grannen. Det var "Sound of music" från 1965 med Julie Andrews som barnflickan som bara inte kan låta bli att föra med sig sång, musik och glädje vart hon än går.

– Jag tyckte att det var värdefullt. Jag blev chockad av att de började sjunga helt plötsligt. Det var överklagt och superkonstigt.

Ändå har Anna Vnuk nu själv satt upp sin egen musikal, något så ovanligt som en nyskriven svensk originalmusikal. Hur gick det till?

Vi ses för att reda ut det över en lunch en tid efter premiären, när tillståndet av postproduktion har övergått i frihet ("Livskänsla!" konstaterar hon med munnen full av libanesisk meze. "Vad för kul ska jag göra nu?").

Det visar sig att steget från den första chocken framför tv:n till att själv börja göra musikal ändå inte var så långt. Nåja, mätt i tid sträcker det sig visserligen över en rätt skaplig karriär av dans, musik och glädje.

Luleåfödda Anna Vnuk gick ut Balettakademien i Stockholm i mitten på 1990-talet, och slog igenom under tidigt 00-tal med sin personliga dansperformancemix av dans, musik, prat, gästdansare och musiker i uppsättningar som "Solofestival med mig själv", "Anna Vnuk sätter upp Cats!" och "Kära medborgare!" på Dansens hus.

Hennes signum är en svängig lätthet som gör att man inte märker när underhållningen blir stort allvar, som i Riksteaterföreställningen "Hårdare, snabbare, Anna Vnuk" från 2009 där hon dansade fram ett kejsarsnitt på scen. Hon har en osviklig känsla för att locka sin publik in i känslomässiga tillstånd, och är benhård försvarare av mjukheten.

– Dans kan verkligen vara oerhört intellektuellt och teoretiskt, men så är det inte för mig. Jag dansar av känslomässiga skäl. Man kan ta hård ställning ändå. Ett mjukt uttryck kan vara det punktigaste som finns!

Efter att ha sett en av hennes turnéföreställningar lockade Backa Teaters konstnärliga ledare Mattias Andersson henne till Göteborg:

– Han frågade om jag ville komma dit och jobba med deras ensemble. Det har gjort jättemycket för mig att jag fick det förtroendet. På Backa Teater fick jag gå in i regissörsrollen. Det var också där jag började göra saker med en mer linjär historia, som "Alla är skadade" och "Kött". Det var den stora skillnaden, mina föreställningar innan var mer av tillståndsberättelser.

Hon har alltid jobbat mycket med musik i sina uppsättningar men nu infann sig lusten att låta en berättelse drivas framåt av sångtexter ("Jag kände att det låg en liten musikal där inne").

– Som dansare har jag alltid jobbat mycket med att dansa i musikal. Men då älskade jag inte musikal. Jag var alltid lite mittemellan den alternativa scenen och musikalscenen. Det ändrades efter att jag fick dansa i jättebra musikal som "Kristina från Duvemåla" och "Hair". Och förstod vilka musikalfilmer jag gillar: Bob Fosses "Sweet charity", "All that jazz" och "Cabaret", Milos Formans "Hair".

PÅ EN RELEASEFEST FÖR bandet Orkester pop hörde Anna Vnuk kompositören Mija Folkessons och låtskrivaren David Shutricks musik och kände direkt estetisk samhörighet. Tillsammans med dem skapades den känslösamma fängelsemusikalen "Skaka galler" på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm.

Den nyblivna musikalregissören tycker dock inte att det är så stor skillnad på hennes olika yrkesroller.

– Nu heter det ju att jag har gjort regin av "Skaka galler", men egentligen har jag jobbat likadant som när det har kallats koreografi. I slutändan handlar det om samma tankar: varför man är på scenen, vad man ska göra där och vart man är på väg.

MAINA ARVAS

Anna Vnuk

Född: 1974 på Hertsön utanför Luleå.

Bor i dag: Hägersten, Stockholm.

Yrke: Dansare, koreograf, regissör.

Utbildning: Gick ut Balettakademien 1994.

Aktuell med: Musikalen "Skaka galler" spelas till och med den 30 mars på Kulturhuset Stadsteatern.

Recensionscitat: "Multibegåvad kammarmusikal kastas mellan glädje och sorg." "En minimusikal som trots det knappa formatet visar musklerna i en sparsam scenografi där en våningssäng också kan bli en gallergrind. Därtill är den något så ovanligt som en nyskriven, svensk musikal." (SvD)

Tidigare uppsättningar: "Kött" (2010) och "Alla är skadade" (2009) på Backa Teater. Hårdare, snabbare Anna Vnuk (2009) på Riksteatern. Kära medborgare! (2005), Anna Vnuk sätter upp Cats! (2004) och Solofestival med mig själv (2003) på Dansens hus.

Framtiden oviss för Kulturkraftsprojekt

I vår avslutas kompetensutvecklingsprojekten Kulturkraft Syd och Kulturkraft Stockholm, som med stöd av ESF-bidrag (Europeiska Socialfonden) erbjuder ett brett utbud för yrkesverksamma i hela scenkonst- och filmbranschen.

Behovet av kompetensutveckling i branschen är stort och det krävs engagemang för att skapa en varaktig plattform. Men framtiden är oviss.

Bild från Kulturkraft Stockholms workshop Kuvösen – en artistisk reflektion.

”KULTURKRAFT SYD ÄR NÅGOT som jag önskar skulle finnas permanent. Det skapar stimulans, dynamik, rörlighet, kunskap och fördjupning. Om det fanns permanent tror jag att arbetssituationerna i kulturlivet skulle förbättras på många plan. På ett sätt tror jag att Kulturkraft Syd är en nödvändighet i det nutida kulturlivet.”

Citatet som är ett av svaren på den enkät som Kulturkraft Syd har gjort bland deltagare i projektets olika aktiviteter sammanfattar de fyra projektåren. Erfarenheterna är samstämda, behovet av kompetensutveckling är stort, närmare 90 procent av de svarande i enkäten menar att Kulturkraft Syd behövs även i framtiden.

Men under det första halvåret i år tar de EU-finansierade projekten slut. Den 31 mars är slutdatum i Sydsverige, medan Kulturkraft Stockholm sätter punkt 30 juni.

Bakgrunden till Kulturkraft är de stora förändringar som hela kulturlivet har genomgått de senaste decennierna. En krympande skara har fasta anställningar, medan frilansande och olika former av korttidsengagemang ökar. Fragmentiseringen och korttids-

tänkandet breder ut sig. Arbetsgivarna har svårare att ta ansvar för kompetensutvecklingen. Vem ska då vidareutveckla och förmedla yrkeskunskaperna? Samtidigt vidgas branschen av nya medier och teknik, som ställer ökade krav på spetskompetens hos alla medarbetare. Behovet av kompetensutveckling är något som både den enskilde individen och arbetsmarknadens organisationer känner av. Teaterförbundet och Svensk scenkonst hör därför till initiativtagarna bakom Kulturkraft och Trygghetsrådet TRS är huvudman.

Robert Karlsson är verksamhetsledare för Kulturkraft Syd och håller som bäst på att sammanfatta tiden.

– Vi har haft ett fantastiskt projekt. 550 olika aktiviteter har arrangerats under de fyra åren. 3 000 individer har tagit del av dem. Folk är glada över vad de har varit med om. Och ledsna för att det läggs ner.

Hur ser framtiden ut?

– Det beror mycket på vad parterna vill, vilka behov man ser och, inte minst, hur de deltagande organisationerna på regional

Hans Vera

nivå ställer sig. Det är frågor som måste besvaras innan man kan diskutera olika former och hitta en grundfinansiering. Det som har hänt med projekten är att vi har skämt bort branschen genom att ta hand om frågan. Deltagarna – såväl individer som organisationer – har varit engagerade och bidragit när det gäller innehåll, men det övergripande engagemanget har till viss del saknats, eftersom vi har tagit hand om det. Det är kanske bra om det blir ett glapp nu så man kan komma åt engagemanget.

Robert Karlsson menar att Kulturkraft Syd har varit en stark och neutral part, utan specifikt egenintresse.

– Vi har inte definierat behoven, utan har mött och organiserat behov som andra har.

Samtidigt tror han att engagemang och ansvar är kopplat till det man får ut.

– Är man medveten om och har definierat sina behov tar man ansvar. Jag tror inte att man kan börja med att tänka på vad andra kan behöva.

Behovsstyrningen är grundläggande för Kulturkraftpro-

jekten. Aktiviteterna utgår från branschens och deltagarnas önskemål, både specifika och generella. Det branschövergripande, att alla yrkeskategorier omfattas, och en bred definition av begreppet kompetensutveckling, hör också till utgångspunkterna. Institutioner, frilansare och egna företagare möts runt allt från bättre sydda kragar och nybyggda hemsidor till utvecklat ledarskap och medveten genusläsning.

Den sociala betydelsen, att aktiviteterna erbjuder sammanhang och nya, utökade kontakter som kan leva vidare som nätverk, betonas av många deltagare.

– De stora resultaten och effekterna är något som ingen har beställt, reflekterar Robert Karlsson.

Robert Jelinek, en av de drivande i Teater De Vill, betonar också inspirationen som mötet med olika yrkesmänniskor ger genom Kulturkraft Stockholm. Han är dramatiker och jobbar nu även som regissör och chef.

– Som kulturarbetare är man hela tiden intresserad av att utbilda och utveckla sig. På Teater De Vill har vi valt att satsa på

Magdalena Boman

Maria Rydén, verksamhetsledare för Kulturkraft Stockholm, är försiktigt optimistisk inför framtiden. Landstinget har visat ett visst intresse för en fortsättning av kompetensprojektet.

kompetensutveckling. I de chefs- och regikurser jag har gått har jag fått verktyg att driva projekt på ett bättre sätt.

För Kulturkraft Stockholm, som har det mest vittomspännande nätet med hela 875 organisationer knutna till projektet, är siktet inställt på att bidra till kompetensutvecklingen i hela branschen genom att skapa en varaktig plattform.

Maria Rydén är verksamhetsledare.

– Målet är en utmaning, men en plattform kan säkert skapas på sikt om branschen ser det som en lösning på det bakomliggande problemet, säger hon och berättar att en fortsättning diskuteras i möten med tjänstemän inom Stockholms läns landsting.

– De tycker det låter intressant och tror att beslutsfattarna kan hålla med. Men de är också tydliga med att de behöver veta om och i så fall i vilken utsträckning branschen själv är beredd att bidra till att plattformen skapas.

Det handlar inte bara om pengar utan även om organisationsformen.

– Som varaktig plattform har Trygghetsrådet TRS begränsningar som man inte behövt ta hänsyn till i projektet. En del av de nuvarande deltagarna är inte knutna till TRS. Hur ser man i förlängningen på det? Kulturkrafts bredd är trots allt något som många deltagare har upplevt som positivt. Man lyfter fram värdet av att möta människor från verksamheter och områden som man vanligtvis inte möter. Det blir en direkt kunskaps- och erfarenhetsöverföring som breddar hela branschens kompetens samtidigt som man får ett gemensamt ”språk” som underlättar eventuella samarbeten. En plattform blir en mötesplats men den har också ekonomiska fördelar som arbetstidsbesparingar och möjligheter till vissa volymupphandlingar.

När det gäller Kulturkraft Stockholms framtid är Maria Rydén ”försiktigt optimistisk”. Men faktum kvarstår,

oavsett vad som händer är det tydligt att projektet fyller ett behov. Att många aktiviteter har långt fler sökande än platser är ett tydligt tecken.

I Göteborg förde projekt Trappan under två år en parallell tillvaro med Kulturkraft Väst, som avslutades våren 2012. Trappan startade också med ESF-bidrag under de första åren. I år firar projektet tioårsjubileum och hoppas att äntligen bli en permanent verksamhet. Ett treårigt kulturstrategiskt uppdrag från Västra Götalandsregionen löper till och med 2015. Både regionens kultur nämnd och den regionala utvecklingsnämnden stöder Trappan, liksom sju västsvenska institutioner, som har insett att kompetensutvecklingen inom scenkonst och film måste drivas vidare.

– Vi skulle vilja ha statlig medfinansiering och stöd. Att staten sa att det här är viktigt och behövs, säger Trappans ordförande, Ulla Berg Svedin.

LIS HELLSTRÖM SVENINGSSON

Byteatern Kalmar Länsteater söker producent

Mer info på byteatern.se

byteatern.se

BYTEATERN
KALMAR LÄNSTEATER

0480 - 496940

HELSINGBORG 14-17 MAJ 2014

bibu.se

SCENKONSTBIENNAL FÖR BARN OCH UNGA

BIENNALPASSBOKNINGEN ÄR

ÖPPEN!

www.bibu.se

Foto: Ola Kjelbye, från Backa teaters föreställning Kicktorsken, ett av juryns val 2014. Föreställningen kommer inte att visas under bibu.se 2014.

Koll på kostymerna

– Jag jobbar i en fyndgrotta!
Amanda Martinez ögon blixtrar till.
Hon har, tillsammans med ett tajt gäng
på Independent Kostym, lyckats med
konststycket att föra kostymlagret
framåt i tiden.

Med stylade fotografier och bildsatta
årskalendrar lyfter de fram förrådets
oanade möjligheter.

Foto: Talle Savage. Stylist: Amanda Martinez

AMANDA MARTINEZ SICKSACKAR SIG FRAM i 50-talsgången på Independents kostymförråd ute i Frihamnen. Hon passerar en mängd fina boleros, rör sig snabbt vidare till 20-talsgången och skylten ”bara för foto och filminspelningar”.

– Här har vi några väldigt fina kläder. De är väl bevarade och inte så sköra originalkläder. Här finns det också sådant som sytts upp i efterhand efter äldre modeller. Dessa får bara användas vid filminspelningar, säger hon medan hon vant letar fram en stilig 20-talsklänning i rak modell med sirliga strassbroderier.

I Magasin 5 finns Independent Kostym, grundat 2007 efter att Svenska filminstitutet under Cissi Elwins ledning avvecklade olika enheter. Det är en oräknelig samling kläder – tusentals och åter tusentals – från alla tänkbara håll: Operan, privatteatrar, Gamla filmstadens kostymförråd som blev del av Riksteatern och till slut hamnade i Filmhus- ateljéerna på SFI.

Amanda Martinez, 39 år, är den som idag arbetat längst i förrådet. Hon kom hit under SFIs tid och har förstås utforskat varje skrymsle och vrå i den 1600 kvadratmeter stora lokalen.

– Trots det går jag fortfarande runt här och förvånas över saker. Det är fantastiskt, jag hittar ständigt nya ting, det tar aldrig slut. Jag jobbar i en fyndgrotta!

Amandas ögon blixtrar till när hon säger det och betonar att hon ser sig privilegierad som dagligen får vistas i den här miljön.

– Jag är dotter till en kvinna som samlade second hand-kläder och som hade en butik. När jag var liten tyckte jag förstås det var tråkigt. Men i tonåren ändrades det. Jag blev fascinerad av udda och äldre kläder, och älskade att vara i mammas butik, säger Amanda.

När Independent Kostym tog över SFIs förråd breddades verksamheten med den klart uttalade ambitionen att samla så mycket

Micke Lundström

Roger Jansson, före detta medarbetare på förrådet och Amandas mentor.

Micke Lundström

Idag är Amanda Martinez ansvarig för den historiska avdelningen.

som möjligt på ett och samma ställe – allt för att underlätta arbetet med filmproduktioner. Idag finns det inte bara en syateljé i förrådslokalerna – här finns fem separata uthyrningsrum för frilansande kostymörer, en fotostudio, ett tvätteri där det dessutom går att både färga och patinera plagg.

– Det har varit otroligt kul att få vara med och genomföra den här förändringen. Vi vill ju erbjuda filmbranschen så mycket som möjligt. Det finns enorma fördelar för alla om arbetet med en produktion förenklas, säger Amanda.

KOSTYMFÖRRÅDET ÄR JU uppbyggt av och för filmindustrin – film, teater och reklam är grunden för verksamheten, men Independent kostym hyr även ut kläder till privatpersoner och till event.

– Vi har ett stort kunskapsarkiv. En hel vägg full med böcker,

kostymhistoria, gamla Vogue och Hemmets journal, levande lärare och så förstås en massa fina kostymer som vi kan studera.

DET ÄR ETT TAJT GÄNG som jobbar ihop på förrådet: tre kostymörer med passion för sitt yrke. Förutom Amanda Martinez som idag även är ställföreträdande chef på förrådet, finns Lotta Sjöström (vice vd), Ann-Sofie Berggren, Angelica Tibblin Chen och kostymassistenten Dorothy Christensen i lokalerna på daglig basis.

Just idag är Roger Jansson på besök i lokalerna, han har tidigare jobbat i kostymförrådet, men är nu pensionerad. Amanda kallar honom, liksom en annan före detta kollega Sven Lundén för sina mentorer: ”De har lärt mig så mycket, särskilt om den historiska avdelningen på förrådet”, säger hon och ser milt på Roger som för tillfället vecklar upp en stor och vacker fjäderstjärtsplym.

OVANFÖR RULLAR FINT ARRANGERADE bilder av vintage-mode på en monitor, liksom roligt stylade bilder med kända kostymteman ur filmer som "Det sjunde inseglet" till "Sagan om ringen" arrangerade av personalen på förrådet och fotograferade av Amandas syster Tallee Savage. Bilderna ger en fräck och fräsch inramning av ett kostymlager som faktiskt söker sig framåt i tiden, och som inte bara bidar sin tid och stannar höviskt vid sina historiska kläder. Kostymlagrets personal figurerar på alla bilder.

– Faktum är att vi är väldigt stolta över vår historiska avdelning. Det rymmer ett kulturhistoriskt arv. Vi har ett fint lager av 50–60-tals kostymer. Kostymförrådets historia är annars en brokig berättelse. På 20-talet hade varje ansegligt filmbolag sitt eget förråd, med bistrare tider slogs förråden ihop. Det blev helt enkelt opraktiskt för filmbolagen att ha egna förråd, säger Roger.

Independent Kostym arkiverar kontinuerligt en del kläder de

får in. De vill på sikt bygga upp ett brett arkiv av kostymer ur svenskproducerade filmer.

AMANDA SVARAR I TELEFON, smiter förbi avdelningen med cancan-kläder och cowboyhattar och passerar hårdrock och punk-stängen.

–Hårdrock/punkavdelningen har jag byggt upp. Jag är ju själv en gammal hårdrockare. Idag har vi ett litet lager här. Jaana Fomin förlade dessutom tillverkningen av kläder till "Mammas pojkar" här, vilket var otroligt kul, säger Amanda.

Största delen av arbetstiden på förrådet handlar förstås om klädvård. Kläder och skor ska tvättas och strykas, smörjas och lagas, och uthyrning kräver administration. Plagg ska hängas in och hängas ut, prickas av och dokumenteras. Efter en filminspelning befinner sig dessutom de utlånade kläderna i "karantän" – de

Tallie Savage

Tallie Savage

Ovan: bilder stylade av Amanda Martinez, vintagemode 30- och 40-tal, fotograferade av hennes syster.
Till höger två bilder ur Independent Kostyms årskalender. Arrangerade av hela personalen.

får inte lånas ut före filmen haft premiär.

– Om möjligt försöker vi komma ut och jobba på produktioner då och då, jag hoppade till exempel in och hjälpte Cilla Rörby på "Gentlemen" när hon behövde extra assistans. Det är bra om vi som jobbar här har koll på förutsättningarna i branschen. Det underlättar ju för kostymörer som kommer hit. Vi vill ju vara bästa tänkbara bollplank åt dem som kommer hit, de ska kunna ringa mitt under brinnande inspelning och vi ska kunna assistera.

Karin Sundvall

KOSTYMDESIGNERN Karin Sundvall har hyrt in sig i ett av produktionsrummen för att förbereda inspelningen av Kay Pollaks nya film "Så ock på jorden". Om en vecka börjar inspelningen och Karin gör de sista kostymprovningarna här hos Independent Kostym.

– Jag hör till dem som kämpat för att det här lagret inte ska upplösas och spridas för vinden. Vi var några kostymörer som manade våra producenter att satsa pengar för att lagret skulle kunna finnas kvar. Åse Kleveland förstod vikten av det och avsatte pengar ur institutets budget för att det här skulle finnas kvar.

Men annars har lagret under SFIs tid ständigt stått under hot om att försvinna, i ren besparingsiver.

Det kanske finns producenter som tycker att kostymörer borde göra det här jobbet digitalt idag, fortsätter Karin.

– Det går aldrig att komma ifrån själva texturen, se och känna plagget. Vad ger det här? Färgen måste upplevas. Jag är så lycklig över att detta lager finns. Det finns ingen film i världen där du kan sy upp allting. Du plockar av gammalt och slitet och bygger på med annat.

Produktionsrummen är otroligt värdefulla för Karin som kostymör. När hon gjorde "Eskil och Trinidad" behövde hon fotbollsutrustning från 60-talet. Det som är bra med lagret och alla dess modeller är att det går att bygga en prototyp av till exempel en sko, om så behövs. Rummen blir viktiga både som inspirationsplats och för att få utrymme att pröva kläder på skådespelarna.

– Kläder måste omhändertas. De kan inte ligga i högar, det måste tvättas och hängas upp, för att inte förmultna. Producenter förstår inte alltid detta. De borde se mer till att det kostar och krävs kunskap för att ta hand om och bevara kläder. Vi möter ofta attityden "Det där kan du väl köpa på Myrorna". Men så är det ju inte. Här kan vi ju dessutom både färga och patinera. Med hjälp av skräddarborden och en inhyrd skräddare kan vi ju här dra igång vilken tidsepok som helst. Det är så bra.

Nytt avtal måste stärka filmskaparna

Vänsterpartiet vill att kultursektorn alltid ska ha rätt till en procent av stadsbudgeten, så kan kulturen garanteras en automatisk uppräknings. Förslaget, som klubbades av Vänsterpartiets stämma, var Lars Ohlys.

Arbetslöshetsförsäkringens utformning gör det svårt att vara frilansare med korta tillfällighetsanställningar. Hur vill du förbättra tryggheten för fria utövare?

– Förändringarna i a-kassan 2007 drabbade framför allt säsongsarbetare och kulturutövare. Jag förstår inte att regeringen inte ändrat tillbaka, när detta är så uppenbart. Vi måste hitta trygghetssystem som tar hänsyn till kultursektorn, där ju väldigt många har tillfällighetsanställningar. Intjänad tid vid korta och spridda anställningar måste få tillgodoräknas, systemet måste göras rättvist. Sedan vill Vänsterpartiet också utöka anslagen till allianserna, så att fler ska kunna vara med.

Kan du tänka dig att arbeta för en förändring av Filmavtalets nuvarande utformning?

– Vi ska ju ha ett nytt filmavtal 2015, jag är oroad över att inte förberedelserna redan börjat, med tanke på hur lång tid det tog att förhandla fram det förra. I det nuvarande avtalet är producenternas ställning förstärkt, medan regissörernas och skådespelarnas är försvagad. Jag vill varna för den utvecklingen, för det innebär att kapitalstarka investerare får större makt över det konstnärliga innehållet. Film måste få vara ett konstnärligt verk, och då måste de konstnärliga yrkesutövarna ha större inflytande. Ett nytt avtal måste stärka skaparnas ställning. Sedan ser vi också att det fortfarande är stora skillnader mellan mäns och kvinnors möjligheter att komma fram i filmbranschen. Det måste åtgärdas, och åtgärderna skrivas in i avtalet.

Hur ska upphovsreglerna tryggas?

– Ibland ses ökad tillgänglighet som ett hot, men jag har hittills aldrig träffat någon kulturskapare som inte vill att hans eller hennes verk ska bli sett, läst och upplevt. Ökad tillgänglighet är alltid bra, men vi måste naturligtvis garantera att de som skapar får betalt. Tillgänglighet måste åstadkommas på legala vägar. Folkbiblioteken kom till så att alla skulle ha råd att läsa böcker, jag tycker man ska prova idén med digitala folkbibliotek, och en ersättning till upphovspersonerna liknande biblioteksersättningen till författare. Idag ligger ju detta inom den kommersiella sfären, Spotify och liknande. Men där har inte upphovspersonerna makten över sina verk, eller får rimlig ersättning. Tillgängligheten ska garanteras av det offentliga, genom demokrati. Politiken har hamnat på efterkälken i den tekniska utvecklingen, vi politiker kan inte garantera skaparna rimliga rättigheter. Självklart ska vi inte tillåta piratkopiering och spridning. Men vi ska inte kasta ut barnet med badvattnet och enbart inrikta oss på förbud. Att konst och kultur blir tillgängligt för fler kan aldrig vara något dåligt.

Hur tryggar man på bästa sätt barns och ungdomars rätt till kvalificerad scenkonst, när ansvaret för detta i första hand ligger på kommunerna, där både budget och ambitioner för barnkultursatsningar är högst olika från plats till plats?

– Sörmlands landsting har som målsättning att varje elev ska få tillgång till en professionell kulturupplevelse per termin. Det tycker jag är bra. Man kanske måste lita på det goda exemplet

makt, för eftersom skolan är kommunal kan inte riksdagspolitiker styra genom läroplaner och liknande. Men vi måste höja ambitionsnivån över huvudet när det gäller kultur i skolan. Att som nu dra ner på de estetiska ämnena tycker jag är katastrof. Tillägnandet av övriga ämneskunskaper blir ju bevisligen bättre av att eleverna också får tillfälle att skapa.

Finns det en konflikt mellan satsningen på Skapande skola, alltså estetiska lärprocesser, och barns och ungas rätt att bara vara publik?

– Jag kan förstå att den konflikten kan uppstå, att skolan i och med ett Skapande skola-projekt tycker att ”nu har vi fixat kulturen”, så att säga. Men det är två helt olika kulturpolitiska rättigheter som kolliderar. Dels rätten att få ta del av professionell kultur som publik. Dels rättigheten att få skapa själv. Men problemet med Skapande skola är framför allt att det är så beroende av engagerade skollärare och lärare på enskilda skolor, att skolorna måste söka projektmedel och skriva ansökningar och så vidare. Det blir inte likvärdigt för alla skolor överallt. Där borde det gå att lägga in en rekommendation i läroplanen.

Vissa debattörer vill förvandla de konstnärliga högskoleutbildningarna till utbildningar i entreprenörskap. Hur ser du på det?

– Jag tror att Konstnärsnämnden kommit fram till att antalet personer som sysslar med konst och kultur yrkesmässigt är lika stort i dag som i början av 1980-talet. Men då var 75-80 procent anställda. Idag är det tio procent. Att tvinga människor att skaffa F-skattsedel är inte bra konstnärligt. Kulturutövare ska inte tvingas till administrationsarbete, eller tvingas marknadsföra sig själva i tillfälliga projekt, de ska skapa konst.

Kan du tänka dig en kulturpolitik, där anslagen uppräknas med hänsyn till den faktiska kostnadsutvecklingen?

– Vänsterpartiets kongress före jul antog, mot partistyrelsens vilja, en motion som jag var upphov till. Att kultursektorn alltid ska få en procent av statsbudgeten. Jag tycker det är bra av flera skäl. Dels uttrycker man kulturens betydelse för samhället över huvudet. Det innebär en automatisk uppräknings av kulturanslagen, under förutsättning att inte statsbudgeten krymper. Men hittills är det bara under den akuta 1990-talskrisen den har gjort det. Riksdagens utredningstjänst har kommit fram till att kulturanslagen idag är cirka 0,8 procent av statsbudgeten, så att slå fast ett enprocentsmål är redan i sig en ganska avsevärd höjning.

Hur ser du på de stora förhoppningar som ställs på privat sponsring?

– Det finns sponsring som berikar kulturlivet, men jag tycker inte att samhällets ansvar ska ersättas med sponsring. Då överläts den demokratiska makten, det gemensamma ansvaret, det ska säkras med offentlig finansiering. Bland annat därför kräver vi höjda kulturanslag. Dessutom finns det kulturyttringar som är starkt provocativa, kritiska och utmanande, och de kommer aldrig att kunna konkurrera om privata sponsorsmedel.

Lars Ohly, ledamot i riksdagens kulturutskott

Född: 1957

Bor: Stockholm

Familj: Fru

I riksdagen sedan: 1998 (ställer inte upp för omval i höstens val)

Yrkesverksam som: Tågmästare

Senast sedda film: "Återträffen"

Senast lästa bok: Bea Uusma, "Expeditionen. Min kärlekshistoria"

Senast sedda scenkonstföreställning: "Carmina Burana" på Folkoperan

UngaTur expanderar via etern

Carina Ehrenholm och Nils Poletti.

UngaTurs satsar på experimentell radioteater. Målet är att nå alla i landet, och kanske på sikt skapa en radioensemble.

I vår sänder de sina fem första avsnitt via hemsidan.

FÖRESTÄLL DIG "MÄSTAREN OCH MARGARITA" som radioteater, Michail Bulgakovs storslagna, sovjetkritiska roman med sitt myller av karaktärer i magisk realistisk anda. Föreställ dig sedan att den framställs som ett sportreferat. Eller varför inte som en musikal? Lägg till repliker frammumlade med munnen full av vindruvor.

Nej, när UngaTur debuterar som radioproducenter så drar de sig inte för det experimentella. Så är också manus kraftigt bearbetat av dramaturgen Eva-Maria Dahlin i samarbete med projektledare Lucas Krüger och regissören Fredrik Lundqvist. Inte minst har trion gjort pjäsen till Margaritas berättelse. Lucas förtydligar:

– Romanen är ju en studie i manlig självömkan, så vi har valt att vända på perspektivet!

Det var för ganska exakt ett år sedan som den lika enkla som geniala idén att starta en egen radioteater föddes under ett möte hos UngaTur. Beslutet var kollektivt och ganska omgående sattes

produktionen igång i en liten studio på Östermalm.

Att radioteater är relativt kostnadseffektivt att producera var en aspekt som UngaTur tog i beaktan när de startade projektet, men allra viktigast var ändå den helt nya möjligheten att nå en stor målgrupp utanför den lokala, fysiska teaterlokalen i Kärrtorp. I dag finns det fem färdiga avsnitt om cirka 10–15 minuter vardera som bara väntar på att sändas ut över Sverige senare i vår.

Att med sin radioteater utmana Sveriges Radios dito är däremot inte syftet för vare sig Fredrik Lundqvist eller Lucas Krüger som båda har bra erfarenhet av att jobba på Radioteatern som skådespelare. Drivkraften i projektet har snarare varit att utforska mediet. Att teatern samtidigt bidrar till att öka mångfalden inom radioteaterutbudet är en bieffekt som Lucas ser som positiv.

– Tänk om det bara fanns en enda teaterscen i Sverige. Gud, vad tråkigt det skulle vara! Det är ju fantastiskt att det finns så många. Nu vill vi prova samma sak med radiomediet.

Alla fotografier är tagna under repetitionen inför inspelningen. På bild: Carina Ehrenholm.

Lina-Lea Zimmerman

Att den första pjäsen kom att bli just "Mästaren och Margarita" menar Lucas Krüger berodde inte på att Dramaten just nu också spelar Michail Bulgakovs kultklassiker som han skrev och ständigt skrev om mellan 1928 och 1940, ända fram till sin död.

– Nej, det hade vi faktiskt ingen aning om! Det råkar bara vara en av mina favoritromaner som verkligen har allt. Och radion är ett medium som tål den typen av stora episka berättelser. Här kan man få in hur många roller som helst, även unga röster som kanske inte har provat på Radioteater förut.

ATT SPELA DEN JUST NU tycker Lucas Krüger är högst relevant.

– Det är ju en politisk berättelse som verkligen speglar vår samtid. Som detta att vetenskapen har blivit vår religion och att du inte kan ifrågasätta det rådande systemet. Där kommer Satan in och testar våra gränser.

Varje avsnitt är gjort i olika genrer: sportreferat, dokumentär,

musikal – allt är möjligt när UngaTur gör radio som ett slags utforskande lek.

– Radion är ju verkligen ett medium som tillåter just den lekfullheten. I en teatersalong måste du tänka mer på att ha en kronologi för att publiken ska hänga med, tror Lina-Lea Zimmerman.

FÖR ATT LYSSNAREN SKA uppfatta helheten planerar gruppen att släppa alla fem, hittills inspelade avsnitt samtidigt, något som de tror också bättre tilltalar en Netflix-generation som är van vid att själv påverka var och när de ska se eller lyssna på något.

Lucas Krüger berättar hur inspelningarna har varit fyllda av experiment med allt från hur man talar med munnen full av vindruvor till kroppsliga utmaningar:

– Det vanliga är ju att man står framför micken och bara jobbar med rösten, men vad händer om man även gör det med kroppen? Det har vi försökt att utforska.

Lina-Lea Zimmerman

Fredrik Lundkvist.

I UngaTurs "Mästaren och Margarita" spelar också musiken en stor roll.

– Här har jag en tanke om att kanske inspireras av det Wagnerianska, att man har en stämning för varje karaktär som sedan kan växa ihop musikaliskt till en helhet – om vi kan få ihop det med så många karaktärer.

MYCKET AV ARBETET MED UngaTurs radioteater har skett kvällar och helgar. Visserligen har de fått ett startstöd från Kulturbryggan som täcker vissa omkostnader, men samtliga i teamet har bidragit med sin egen tid och sitt ideella engagemang. Trots det har man lyckats engagera uppåt trettio skådespelare, en del amatörer men i huvudsak proffs. Där bland Jörgen Torsson som Mästaren, Josefin Wistedt som Margarita, Mia Benson som Satan, Erik Stern och Janna Granström som Satans kumpaner, Magnus Roosman som svengelsk berättarröst samt Andrea Edwards, Hannes Meidal och Nils Poletti med flera.

Vad kan man inte göra med Radioteater rent konstnärligt?

– Jag skulle lustigt nog säga nästan vad som helst. Vi har testat alla tokiga idéer och blivit nöjda med varje inspelning. Sedan jobbar vi förstås med väldigt bra skådespelare, säger Lucas Krüger.

Lina-Lea inflikar att det man möjligen behöver jobba mer på med en radioproduktion är överenskommelsen med publiken.

– På scenen kan en hatt betyda att du är en jordgubbe och att alla som bär den hatten blir jordgubbar. I radio behöver man göra

det på ett helt annat sätt: Hur berättar man att någon står bakom en gardin och tittar fram? Hur berättar vi rummet, bilden – och hur skapar vi magi med bara rösten?

Nu när ni en helt ny målgrupp över hela landet. Vad tänker ni om det?

– Det är dit vi vill! Vi vill producera teater som syns och nås av alla. Det handlar både om tillgänglighet och demokrati, säger Lina-Lea Zimmerman.

– Och inte minst om ett klassperspektiv. Vår radioteater är ju gratis! Drömmen är förstås att kunna leva på och jobba med det här för en längre tid. Tänk vad häftigt det vore att ha en egen radioensemble, säger Lucas Krüger.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

UngaTur planerar en kollektiv lyssning i samband med premiären. Tid och plats är ännu inte bestämda.

UngaTur är en fri teatergrupp med bas i Kärrtorp utanför Stockholm. Sedan starten 2004 har gruppen producerat ett tjugotal teaterföreställningar, filmer, kabaréer och festivaler. Av senare års uppsättningar kan nämnas "Under tiden" (2013), "Värmlänningarna" (2011), "Kahlo" (2010) och "Det var en gång en Vincent van Gogh" (2008). Sedan 2007 arrangerar man också scenkonstfestivalen Paradiso.

Josephine Wistedt, Erik Stern, Viktor Ström
under repetitionerna.

Med staden som scen

Spårvagnar flyger, älgar sjunger, en grodmanskör dyker upp. De agerandes kunskaper tas till vara, publiken överraskas.

Tuomo Haapala använder staden som scen och nästan allt kan hända.

Ovan: Norrköping 1998, bild nedan Kalmar 1997. Bilder till höger: Dannemora 1995 och från Stockholm 2006.

Barometern

Tuomo testcyklar

TUOMO HAAPALA PEKAR UT genom fönstret mot Willy Brandts park där han bor. En grön lunga och lekplats. Längre bort ligger strövmrådena i Nackareservatet. Fönstret är stort och släpper in ljus.

Miljön och bebyggelsen är genomtänkt, påpekar han, tänkt för människor att vara i. Ögonblicket vid fönstret och påpekandet fångar Tuomo Haapalas konstnärliga gärning i hans stadsiscensättningar: att sätta människan främst och ta tillvara hennes kreativitet.

Nyligen kom hans bok "Staden som scen – samarbete och fantasi" ut om dryga tjugo år av föreställningar i offentliga miljöer. Iscensättningar som överraskar publiken, engagerar proffs och amatörer i repetitioner upp till ett år för att sedan ofta bara framföras en gång. Föreställningar som kan äga rum sent en kväll mitt i Stockholms city, eller i en liten norsk fjällby.

Det började när Tuomo Haapala vid en stilla promenad trummande på Strömbrons räcke och hörde klangerna, såg Operans tysta byggnad till höger, slottet till vänster och riksdagshuset i fonden. Så föddes fantasin, idén till föreställningen Vattenspiel i Strömmen.

zen

Per Wichman

Globträdet

Håkan Lindholm

– Jag inventerade. Vad har den här platsen, teatern för sorts resurser, kulisser, scenografi? berättar han.

Ett fönster från Operan öppnades och sången klingade ut (i en senare föreställning sjöng en vit älg från samma fönster). Från slottet en beriden vaktparad med pukor, trumpeter och hästar.

Vid Grand Hotell tjöt ångbåtarna. På Norrström kom en orkester flytande på en flotte Ingenjörstrupperna byggt och en spår-vagnsminiatur som Kungliga tekniska högskolan konstruerat.

– Det pågick laxfiske med håvbåtar och jag tänkte att de kan glimma vackert med ljus på.

Norrström var hemmascen för kanotistföreningen Strömstarna. Tuomo Haapala gick till Skeppsholmen och värvade dem.

– Jag tänkte mig Norrström som en hårdisk där alla historier om Stockholm fanns gömda. För att lyfta fram dem behövde jag en kör. Stockholms grodmanskola visade sig ha folk som kunde sjunga hyfsat hyggligt och ville vara med.

– Det blev 30 personer i grodmanskören.

Bakom föreställningen stod Stockholms Vattenfestival. Men planering och repetitioner gjorde att premiären dröjde ett år och först den 14 augusti 1992 var det premiär och sista föreställning på en och samma gång.

– Det är fascinerande att bara göra det en gång, förberett under sex månader upp till ett år och många inblandade. Han har gjort iscensättningar med uppemot tusen personer på scen. Och upp till 30 000 i publiken.

– När det inte finns någon repris måste alla komma dit just den kvällen vilket innebär en massa folk. Sjunger någon fel nu kan hen inte sjunga rätt imorgon. Det är nu det gäller.

Efter Vattenspiel var stenen i rullning, telefonen började ringa och på den vägen är det.

TUOMO HAAPALA HAR GJORT föreställningar från Bergen till Kirkenes, från Helsingfors till Lofoten, till kulturhuvudstadsår

och jubileer. Totalt ett 20-tal föreställningen runt om i Norden.

– Det finns ett underskott av fantasifullt spånande. Allt handlar om bärkraft, vinst och ekonomisk lönsamhet. Samtidigt märker jag när jag gör föreställningarna att folk vill fantisera. Sara Lidman sa en gång att när ”ilet” griper tag i en då händer det saker. Så är det.

Motorcykelklubbar som jobbar med folkdanslag, maskinister med musiker; kunskap används på ett nytt sätt i ett nytt sammanhang.

– Lek helt enkelt. Vi leker för litet.

För Tuomo Haapala är konst också politik.

– Det här är mitt sätt att göra politik istället för att göra partipolitik. Att få folk att göra kreativa saker tillsammans.

Hans motto är: Staden som scen och dess människor som aktörer.

– I varje stad och by finns det folk som kan massor av saker och jag utnyttjar de människornas kunskaper.

Han var musiker och kompositör när han kom till Sverige 1969. Toumo var med och bildade gruppen Iskra och några år senare världsmusikgruppen Vargavinter med Marie Selander. Idag är hans rollregister bredare.

– Jag är regissör, manusförfattare, kompositör, musiker, jag tar beslut, är konstnärligt ansvarig, sitter i många möten.

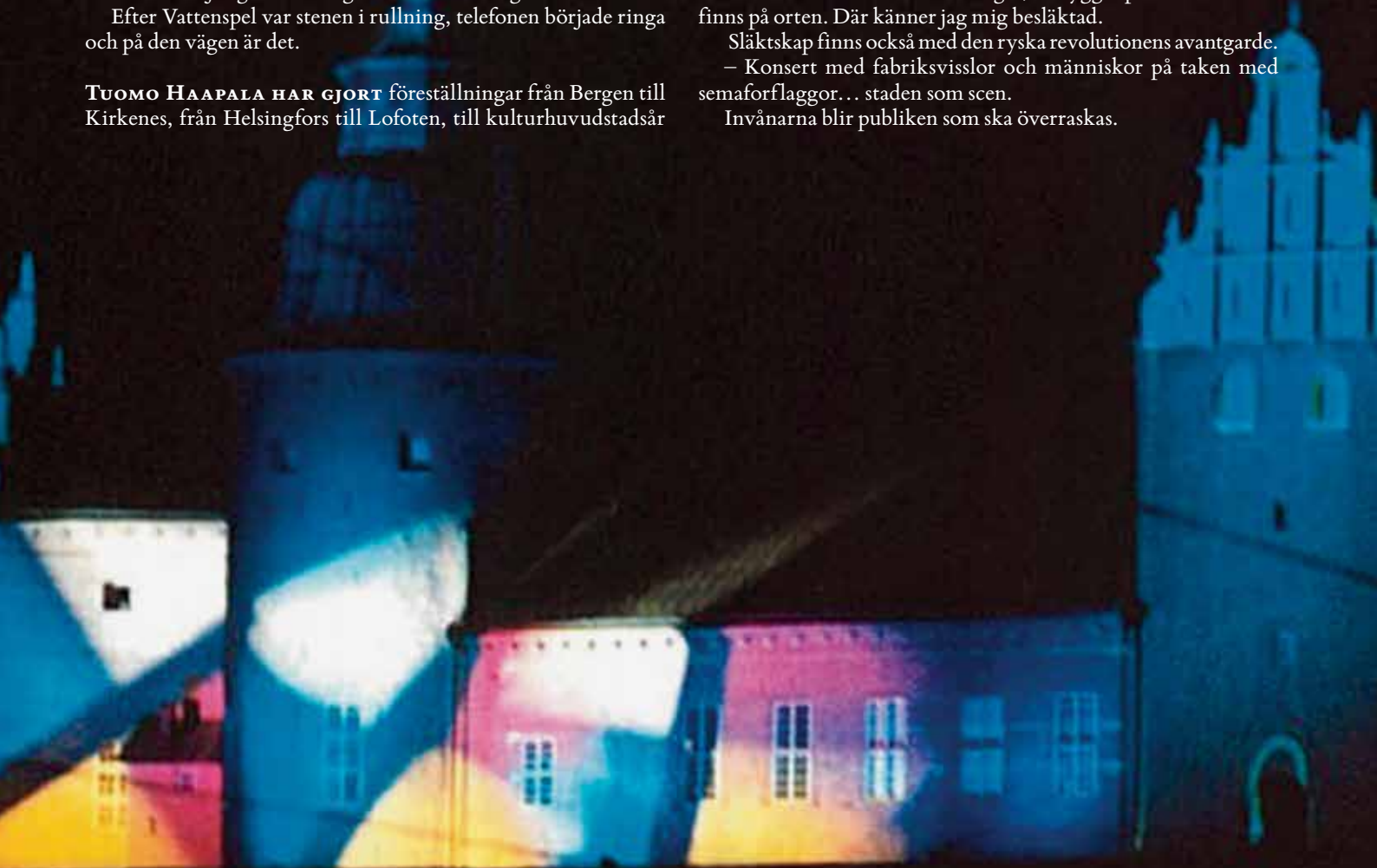
Det han inte ansvarar för är ekonomi och teknik. Iscensättningarnas kollektiva inramning och att engagera både amatörer och professionella för tankarna till arbetar- och bygdespel.

– På 70-talet tyckte jag det var lite småtöntigt. Men dessa har samma idé som mina föreställningar, de bygger på de krafter som finns på orten. Där känner jag mig besläktad.

Släktskap finns också med den ryska revolutionens avantgarde.

– Konsert med fabriksvisslor och människor på taken med semaforflaggor... staden som scen.

Invånarna blir publiken som ska överraskas.

– Det är tråkigt att komma till en föreställning och bli bekräftad, att veta allt redan innan.

Istället vill han – inspirerad av Monty Python's How to confuse a cat – "confuse the audience".

– Förvillningen har ett enormt värde. Förvillar man och överraskar publiken tvingas den öppna helt andra luckor till sitt inre, sitt känsloliv och sin intelligens. All utvidgning av medvetande och känslor är bra och önskvärt så länge det inte skadar någon människa.

Att erbjuda överraskning, det är vad teater och musik borde handla om tycker Tuomo Haapala. Fast:

– Ibland behöver vi bekräftelse. Se en gammal klassiker spelas på ett duktigt och bra sätt räcker långt. Men vi behöver också överraskningseffekten. Den försvinner när allt kommersialiseras.

HUR TRIST DET ÄN ÄR ATT RÄKNA i pengar så kostar hans föreställningar miljoner. Trots alla amatörer som deltar.

– Min princip är att de som jobbar professionellt ska ha avtalsenliga löner. Medan motorcykelklubbar, amatör- och simmarföreningar får ett föreningsbidrag.

Sponsorer är han tveksam till men accepterar dem, på vissa villkor.

– Jag har lagt in veto mot sponsorföretag med tillverkning eller affärsidéer jag inte tilltalas av. Annars skulle vi ha Bofors trampminor om man inte aktar sig.

Trots hans synpunkter på sponsorer och att det 2014 hålls hårdare i offentliga pengar så hör kommuner av sig och vill diskutera samarbete. Men i sommar blir det inget. Han tar paus för att skriva musik, och jobba med boken.

– Nu börjar jobbet med att tala om att den finns. Mitt förlag är litet med två anställda. Jag är där ibland och ringer och skickar iväg böcker. Det är ett enormt arbete att promota.

GERT LUNDSTEDT

Andreas Brämlund

Några produktioner i urval:

1992 – Stockholm. Vattenspel i Strömmen

1994 – Weifang, Kina. The Capital of Kites

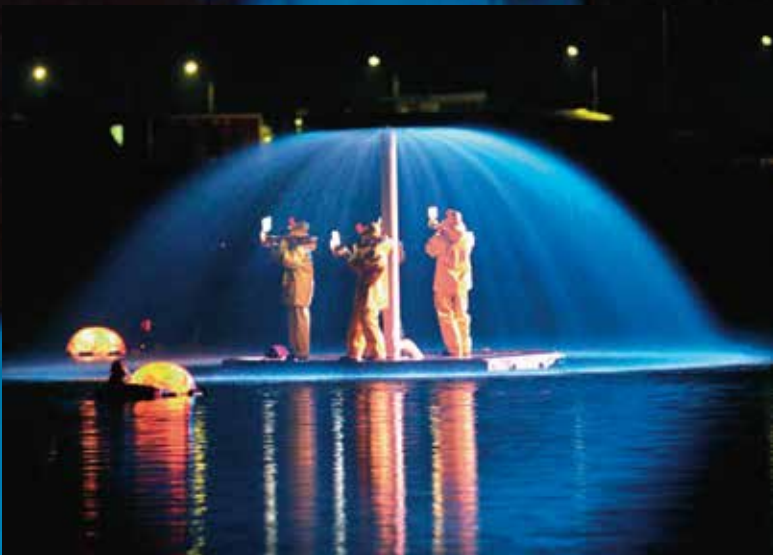
1995 – Dannemora. Eld i berget – musikveckan i Östhammars kommun

2000 – Helsingfors Europas kulturhuvudstad. Bilder i skymningen – magisk sommarnatt på varvet

2006 – Pajala. Slåttermyr

2009 – Vänersborg – Drömläge

2012 – Kirkenes – Barents spektakel

Åland ny medlem i filmregion

Åland blir medlem i Filmregion Stockholm-Mälardalen, vars uppdrag det är att regionalt stärka ställningarna inom främst film, tv och digitala media. Därmed vidgas regionen och det öppnas möjligheter för samproduktioner mellan Mälardalen och Åland. För Ålands del ligger samarbetsvinsten i att man behöver en partner som kan hantera filmfrågor eftersom det finns ett ökat intresse för inspelningar på Åland.

– Inom Filmregion Stockholm-Mälardalen kan vi få ökad kunskap, bygga nätverk och kanske få hjälp med att få ytterligare filmproduktioner förlagda till Åland, säger Ålands kulturminister Johan Ehn.

Medan Filmregion Stockholm-Mälardalens ordförande Anders Ekegren framhåller att med Åland som medlem blir Filmregionen en organisation verksam i två länder vilket bland annat förbättrar möjligheterna att finansiera filmer med fonder från både Sverige och Finland

Malin Amesson

Ur Malmö operas "Rebecka", med Rickard Söderberg

Förlängt för Bengt Hall

Bengt Hall har lett Malmö Opera sedan 2009 och hade kontrakt till i juni 2015. Men redan nu har operans styrelse förlängt förordnandet fram till den sista december 2016.

– Vi har det största förtroendet för hans förmåga att leda Malmö Opera vidare, säger Operans styrelseordförande Douglas Roth och framhåller operans publika och konstnärliga framgångar under Hall.

Kulturbryggan permanent

Konstnärsnämnden har fått i uppdrag av regeringen att införliva Kulturbryggan som ett särskilt beslutande organ inom myndigheten. Kulturbryggan blir därmed en permanent verksamhet från och med 2015 efter att ha drivits på försök sedan 2011. Uppdraget har varit att dels besluta om bidrag till nyskapande kulturprojekt, dels bidra till samverkan med andra finansierare. Kulturbryggans anslag har varit 25 miljoner kronor om året. Ordförande och ledamöter utses fortsatt av regeringen.

Bland urvalen förra året: "I wish her well", Panta Rei Danseateater, Norge.

Ny nordisk barndansscen

I höst får Göteborg en ny dansscen, Satellit Scen. Målet är att Satellit Scen ska kunna erbjuda nordiska dansföreställningar för barn och unga året om. Om drygt ett år hålls för tredje gången dansfestivalen Satellit för barn och unga i Göteborg.

– Vi vill hålla intresset för nordisk danskonst levande även mellan festivalerna och erbjuda barnpubliken möjlighet att uppleva allt vad dans kan vara. Visionen är att publiken här ska få möta nya föreställningar och att skapa ett nordiskt center för dans för barn och unga, säger projektledaren för Satellit, Hanna Uddenberg.

Syntolkning via Iphone

Vid Tempo Dokumentärfestival nyligen premiärvisades filmen "Jag ser dig", men det innebar också premiär för att visa film för allmänheten med digital syntolkning via Iphone eller Ipad. Tekniskt går syntolkningen till så att filmen sänds ut digitalt och biobesökaren laddar ner en app till sin Iphone eller Ipad samt har ett par hörlurar. En miljon av Sveriges befolkning har synnedsättningar och/eller läs- och skrivsvårigheter.

Svenska Filminstitutets projekt Tillgänglig bio ska just skapa förutsättningar för reguljära visningar med syntolkning och uppläst svensk text. Inom cirka tre år ska de syntolkade visningarna ha ökat från dagens 150 till 50 000.

Rättelse

I förra numret av Scen & Film hamnade beklagligt nog fel namn under ett citat i en artikel om Helsingborgs stadsteater. Det var Ylva Skoglund, ordförande för Helsingborgs stadsteater som så följande:

– Vi är rädda att förlora vår konstnärliga integritet och kontrollen över ekonomin om vi går mot något som liknar ett eventbolag med det föreslagna Helsingborg Arena och Scen AB. Konstens roll är inte att vara underhållning till kaffet.

1,2 miljarder från Kulturrådet

Kulturrådets stöd till regional kulturverksamhet 2014 – den så kallade kultursamverkansmodellen – uppgår till cirka 1,2 miljarder kronor. Det är fjärde gången bidragen fördelas, och 20 av landets 21 län ingår. Kulturplanerna visar att de konstområden som utvecklats starkare är bland annat dans.

Norrbottnen är en region som gör ett gediget arbete inom detta fält. Enligt kultursamverkansmodellen tar landstingen fram en kulturplan som utgör underlag för statens bidragsgivning.

De statliga bidragen räknas upp med två procent för den beräknade pris- och löneuppräkningen. Samtliga län har också angett att den regionala och kommunala medfinansieringen räknas upp.

Illis quorum till Osten

Medaljen Illis quorum meruere labores i åttonde storleken har av regeringen tilldelats regissören och konstnärliga ledaren Suzanne Osten.

Hon får medalj för sitt banbrytande och betydelsefulla arbete med barn- och ungdomsteater samt framstående insatser inom svensk scen- och filmkonst. Suzanne Osten startade 1975 Unga Klara som hon fram till i sommar är konstnärlig ledare för. Illis quorum-medaljen instiftades 1785 och ges för att belöna insatser för kulturella, vetenskapliga och andra allmännyttiga ändamål.

"Vännerna" Bästa novellfilm

Det Stora Novellfilmspriset delas ut vid Göteborgs filmfestival och gick i år till Beata Gärdeles Vännerna. Priset, som är på 200 000 kronor, är instiftat av Filminstitutet och Sveriges Television. Ett hedersomnämmande för visuella effekter fick "En levande själ" som regisserats av Henry Moore Selder.

Vännerna av Beata Gärdeles.

Bohfilm

ÅRSMÖTE MED LUNCHFÖRELÄSNING

**Arbetar du med ljus, ljud eller mask?
Yrkesavdelning 115 hälsar dig välkommen
till årsmöte med lunchföreläsning**

Den 14 april kl 12-14 i lokal Stallet,
Kaplansbacken 4B, Stockholm.

Vi bjuder på kaffe, smörgås och lyssnar på Karolina Modig
och Erik Modig, författarna till boken "Värdet av konst".

På årsmötet berättar vi om vårt arbete 2013
och våra mål för 2014-2015. Vi behandlar även
sedvanlig formalia och väljer styrelseledamöter.
Om du känner någon eller är intresserad själv, tveka
inte att kontakta valberedningen via **Lina Nilsson**,
ljudlina@gmail.com, eller **Carolina Wallin Harling**,
carolina.wallin78@gmail.com.

Anmäl dig **senast den 7 april** till tf.avd115@gmail.com

Väl Mött! Styrelsen

*För att även du som inte har möjlighet att få din arbetsplats att betala
resan ska kunna närvara finns det möjlighet att söka bidrag för resa
och boende hos styrelsen. Beviljat bidrag för resa och boende bokas
och betalas av styrelsen och måste godkännas i förväg. Observera att
du inte kan få pengar i efterhand. Anmälan, ansökan och yrkanden
skickas till tf.avd115@gmail.com senast den 7 april.*

REGIONTEATER VÄST RTV DANS IS LOOKING FOR DANCERS

Audition will be held on:
Saturday May 17th, from 10 am-6 pm
at Söderbrogatan 2, Borås.
After sending CV with photo,
we will answer you via email.

Please send your application to
John Niklasson latest April 17th;
john.niklasson@regionteatervast.se

Regionteater Väst – RTV Dans
John Niklasson
Bryggaregatan 10
503 38 Borås

For further information contact
Ann Lundberg, Producer RTV Dans
Phone: +46 (0) 33-29 07 91
+46 (0) 705-08 05 57

WWW.REGIONTEATERVAST.SE REGIONTEATER VÄST

Fira Världsteaterdagen med oss

Den 27 mars varje år firas världsteaterdagen runt om i hela världen. I år firar vi på Teaterunionen dagen genom att bjuda in till en visning av den unika filmen *The Tighrope* om regissören Peter Brook, regisserad av hans son filmaren Simon Brook. Före filmen läser Ann Petréns årets världsteaterbudskap.

När: 27 mars kl. 18:00-20.00

Var: StDH/ Stockholms konstnärliga högskola,
Valhallavägen 189, Stockholm

Fri entré. Boka din plats via **www.stdh.se**.
Begränsat antal platser, först till kvarn gäller.

Kvällen är ett samarbete med StDH.

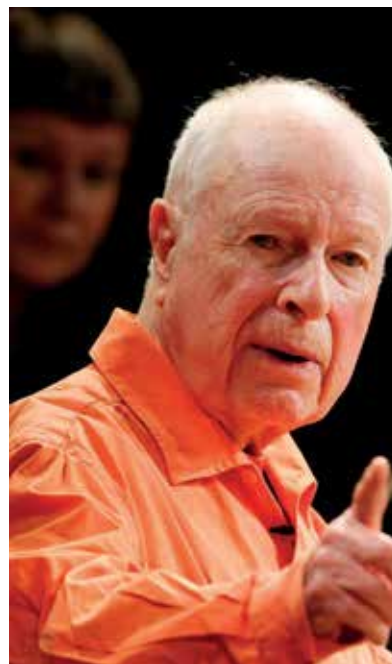
STOC
KHOL DR HÖGS
MS AMAT KOLA
ISKA

teaterunionen

Teaterunionen är en medlemsorganisation för den svenska scenkonsten.

Vi fungerar som en mötesplats och ett forum för utbyte och kontakt både nationellt och internationellt.

Befängt att tro på kommersiell kvalitetsfilm

AGNÈS VARDA HAR VARIT I STAN. Franska nya vågens urmoder. Inför en fullsatt Bio Victor i Filmhuset berättade hon om sina filmer. Banbrytande verk som förändrat vårt sätt att både se och göra film. Och sedan:

"It flopped completely." "It was a flop". Totalt 10 000 personer har sett den, under loppet av 60 år. Till slut var det en ynka tv-kanal som köpte filmen. "Nobody saw it."

I Sverige idag mäts filmens värde i ekonomisk framgång. Film som ses av många är bra. Film med liten publik är dålig. Ibland tror man att filmen är bra men sedan var det inte så många som såg den, så den kanske inte var så bra trots allt.

En film med okänd regissör, en dokumentär, en annorlunda berättad historia, en film som kräver något av åskådaren är svår att få ut på biograferna.

En film med känd regissör, välbekanta skådespelaransikten, gärna kända från tv, gigantisk produktionsbudget och ännu större marknadsföringsmedel och en riskkapitalist i ryggen hittas på samtliga biografer och i stort sett alla dukar över hela landet.

"Hundraåringen" har hittills setts av närmare en och en halv miljon människor. "Återträffen" av ungefär 170 000. Vinnaren av Guldpalmen i Cannes 2013, "Blå är den varmaste färgen" har setts av 15 000. Alltså: "Hundraåringen" är den bästa filmen, "Återträffen" är hyfsad och "Blå är den varmaste färgen" urusel. Hur kunde den få en Guldbagge? Agnès Varda hade inte fått en enda film gjord! Än mindre visad.

När utbudet är ensidigt odlas villfarelsen att det är detta som "folk vill se". Och om inget annat står till buds blir det en sanning.

Om filmer inte visas är det självklart att ingen vill se dem. De vet ju inte om att filmerna finns.

Visst vill man se Sandra Bullock navigera sitt rymdskepp helt solo medan George Clooneys spöke coachar. Men man ska också kunna "Den gröna cykeln" om tio-åriga Wadja i Saudiarabien som drömmer om att få cykla i ett samhälle där kvinnor inte får visa sig utomhus.

Många berättelser. Många röster. Mångfald.

DET UTREDS MYCKET JUST NU. Kulturdepartementet sonderar inför nya filmavtalsförhandlingar. Svenska Filminstitutet utreder stödformer. Många tillfällen att tänka framåt, formulera, diskutera och önska. Slutsatsen blir alltid densamma.

Att kunna bedriva en kulturverksamhet med distribution och visning av kvalitetsfilm på kommersiella villkor är en befängd idé. Rentav farlig. Ett hot mot demokratin.

Folkets Bio har just fyllt 40 år. Ur en skrift från 1979 står att läsa: "Det som i grunden krävs är en klar vilja att göra något åt den miserabla filmsituationen som är förhärskande på de flesta platser i Sverige." Inte så stor skillnad från situationen idag.

Och utan en kulturpolitik som även innefattar filmen förblir situationen miserabel.

För att inte säga enfaldig.

KATRINA MATHUSSON

VERKSAMHETSLEDARE, FOLKETS BIO

Yrkesavdelningarna aktiva inför stämman

22 motioner har skickats in till Teaterförbundets riksstämma i juni.

– Glädjande många. Till förra stämman kom bara elva motioner, säger Sara Andersson, organisations- och rekryteringsansvarig på Teaterförbundet.

ÖVERVÄGANDE DELEN av motioner kommer från yrkesavdelningarna, de har varit mycket aktiva. Även regionråden har lämnat in flera motioner, vilket är glädjande menar Sara Andersson.

– Endast fyra av förbundets 35 lokalavdelningar har lämnat in motioner. Det är kanske ett tecken på att de har hittat andra kanaler och vägar för att lyfta sina frågor. Till exempel genom det arbete de gör med sina yrkanden och i delegationen inför avtalsförhandlingarna, fortsätter Sara Andersson

Många motioner lyfter organisationsrelaterade frågor, som att utveckla och lägga till nya avdelningsformer. Regionrådet

i Stockholm/Mälardalen motionerar till exempel om en framtida avdelning för fria scenkonstnärer. En annan motion föreslår en ny avdelning för mellanchefer.

– Flera motioner handlar om frilansarnas situation, som de från skådespelaravdelningen och ljud, ljus och maskavdelningen. Det handlar bland annat om villkoren för frilansare, visstidsanställda och egenföretagare.

ANDRA MOTIONER berör medlemskapsaspekter, pedagogerna till exempel vill tillåta medlemskap för studenter på pedagogutbildningar inom scen och dans. En annan inte oväsentlig fråga kommer från

biografavdelningen som vill att Teaterförbundet ska införa en inkomstförsäkring.

Arbetsrättsliga aspekter tas också upp i några motioner. Arbetstiden och problematiken med att jobba lokalt fackligt. Motionen föreslår att förbundet ser över förutsättningarna för det lokala fackliga arbetet.

Regissörerna vill förbättra förutsättningarna för provspelningstillfällen och auditions. Skådespelarna vill också diskutera lönedumpning på filmområdet i relation till begreppet avancerade statister och reda ut begreppen kring detta.

MAGDALENA BOMAN

FRÅN TEXT TILL SCEN ATT SPELA SHAKESPEARE

SOMMARKURS
I
VADSTENA
2014

Linköpings universitet
FILOSOFISKA FAKULTETEN

WWW.ISAK.LIU.SE/HISTORIA/FRISTAENDE-KURSER

Försäkra din inkomst för 97 kr per månad

Vi försäkrar det mesta; vårt hem, bil, båt, djur. Inte för att vi förväntar oss att det ska hända något utan för att vi ska vara försäkrade om det händer.

Det gäller även när man försäkrar sin inkomst vid arbetslöshet.

Efter 12 månaders medlemskap har du möjlighet att få inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Om du är medlem kortare tid, eller saknar medlemskap helt, kan du få ersättning enligt grundförsäkringen. Så länge du betalar din medlemsavgift är din inkomst försäkrad genom ditt medlemskap hos oss.

Företagare kan också ha rätt till ersättning

Företagare har precis som anställda rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet men det finns ingen möjlighet att kombinera ersättning med egen verksamhet för den som huvudsakligen varit egen företagare.

På www.unionensakassa.se kan du läsa mer om reglerna för företagare, eller hör av dig till oss via mejl eller telefon.

Du når kultursektionen på, 0770-77 77 88, mellan klockan 9.00-11.00. Mejl skickar du till: kultursektionen@unionen.se

unionen
A-KASSAN

Förbundsnytt

TEATERFÖRBUNDETS
RIKSTÄMMA 2014

Riksstämman: Valberedningen har nu lämnat ett första förslag till ny förbundsstyrelse för perioden 2014–2018.

Följande personer har föreslagits: Anna Carlson, skådespelare; Minna Krook, koreograf; Tomas Nording, tekniker; Peter Schildt, filmregissör; Therese Hörnqvist, administratör; Simon Norrthon, skådespelare; Ulrika Dalenstam, administratör; Annika Stödborg, filmmaskör; Pontus Plaenge, skådespelare; Jenny Larsson, tekniker; Martyna Lisowska, musikalartist; Inga Onn, skådespelare; Zofi Nilsson, sce-

nograf; Edward Buffalo Bromberg, teaterregissör; Maria Bolme, filmavdelningen. Revisor: Gustav Levin, skådespelare.

Valberedningens preliminära förslag till förbundsstyrelse har skickats på remiss till alla avdelningar.

Detta är alltså ett preliminärt förslag och valberedningen tar emot synpunkter och förslag på ändringar fram till den 31 mars.

Valberedningen når du genom Stefan Moberg stefan@regissera.se

Det slutgiltiga förslaget från valberedningen kommer sedan att ingå i stämmandehandlingarna som skickas ut till ombuden den 13 maj. Valet sker sedan vid riksstämman. Ombuden kommer även då ha möjlighet att föra fram alternativa förslag.

Klys kulturblogg

I dagarna har Klys lanserat valårsbloggen Kultursamhället. Där kan du bland annat läsa ett valmanifest där politikerna uppmanas att förverkliga kultursamhället genom att genomföra en rad reformer.

Ända fram till riksdagsvalet kan du ta del av vad kulturskaparnas organisationer tycker om konstnärlig kvalitet och mångfald, om upphovsrätt och digitalisering, om yttrandefrihet och om hur arbetsvillkoren borde se ut för konstnärer och författare. Teaterförbundet är en av Klys 15 medlemsorganisationer, som tillsammans organiserar 30 000 yrkesverksamma kulturskapare.

Bloggen når du på följande adress: kultursamhallet.blogspot.com

Lägenhet att hyra

Teaterförbundet disponerar en lägenhet på 3 r o k på Regeringsgatan i Stockholm.

Lägenhet kan hyras för tillfälligt boende mellan 3 och 6 månader. Prioriterade är förtroendevalda och/eller aktiva medlemmar i Teaterförbundet bosatta utanför Stockholm.

Uthyrningen sker efter en individuell prövning där hänsyn tas till de omständigheter som ligger bakom ansökan. Lägenheten är möblerad och hyran uppgår för närvarande till 11 000 kr/månad.

Om du är intresserad av att hyra lägenheten kontakta mimi@teaterforbundet.se

Annonsera i Scen & film?
Ring 070-319 09 10

Ny extern förhandlare

Advokat Jens Göthberg är ny extern förhandlare för Teaterförbundets individuella förhandlingstjänst. Istället för att anlita en agent kan du använda dig av förhandlingstjänsten för att mot en förmånlig avgift (timpris) få hjälp med att förhandla ett kontrakt både på scen- och filmområdet.

Observera att förhandlingstjänsten är en avgiftsbelagd tjänst utöver de råd och upplysningar du som medlem alltid får kostnadsfritt av förbundets medlemsjour.

Jens Göthberg är advokat/partner på Skarp Stockholm Advokatbyrå, och har mångårig erfarenhet att förhandla mediekontrakt för artister och upphovsmän. Han ersätter Lotta Wattring som övergått till annan verksamhet.

Mer information och kontaktuppgifter hittar du på www.teaterforbundet.se under Medlemskap/Medlemsförmåner.

En dag i jouren

En medlem hade medverkat i en större scenshow, men inte fått betalt trots upprepade påstötningar och samtal. Hen tog kontakt med Teaterförbundet som rekommenderade att medlemmen skickade in kopior på avtal, fakturor och annan korrespondens. När medlemmen informerade arbetsgivaren om kontakten med Teaterförbundet fick samtliga deltagare betalt inom kort.

Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller något annat som rör din arbetssituation – kontakta Teaterförbundets medlemsjour på 08-441 13 00.

Medlemsannonser

Uthyres Lissabon Liten lägenhet i centrala Lissabon (2 rok) med utsikt över floden uthyres på längre eller kortare tid. Internet, kabeltv, sängkläder, allt ingår. Kontakta Solveig Nordlund 0734411825 eller torromfilm@telia.com Fotografier finns på min hemsida www.torromfilm.se

Uthyres Nice 3-rumslägenhet i gamla Nice uthyres kortare eller längre tid. Nära till havet och den underbara grönsaksmarknaden på Saleyan och massa sevärheter inom räckhåll. För närmare information ring Anita 0709-45 55 81

Uthyres Stockholm Lägenhet uthyres vid Slussen uthyres maj-aug, hela eller delar av perioden. 3,5:a fullt möblerad i lugnt och välskött hus.

Maila: siw.erixon@tele2.se

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Anna Carlson (skådespelare) ordförande, Gunnar Lundberg (sångare), förste vice ordförande, Minna Krook (dansare/koreograf), andre vice ordförande, samt Simon Norrthon (skådespelare), Thomas Nording (scentekniker).

Övriga ledamöter: Ulrika Dalenstam (administratör), Mathias Lafolie (regissör), Karin Larson (skådespelare), Jenny Larsson (tekniker), Beatrice Järås (skådespelare/musikalartist), Therese Hörnqvist (producent), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör), Peter Schildt (filmregissör), Annika Stödborg (maskdesign film), Ulla Svedin (skådespelare) och Anna Sjövall (teaterregissör) adjungerad.

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

SÖK STIPENDIUM!

TEATERFÖRBUNDETS RÄTTIGHETSBOLAG (TROMB)

Teaterförbundets rättighetsbolag utlyser 20 stipendier à 20 000 kr till utövande konstnärer (skådespelare, dansare, sångare) och till upphovsmän (regissörer, filmfotografer, koreografer, scenografer, kostymtecknare/kostymdesigner, animatörer).

Stipendier kan utgå till dem som vid ansökningsåret är 57 år eller äldre och medverkat i biograffilmer, tv-dramer eller i radioteater. Stipendierna grundas på upphovsrättsersättningar, som inte varit möjliga att fördela individuellt. Det gäller i huvudsak ersättningar för äldre biograffilmer, tv-dramer och radioteater.

Ansökningsblankett kan hämtas från www.teaterforbundet.se under fliken Rättighetsbolaget/Stipendier, eller beställas från:

Teaterförbundets Rättighetsbolag (Tromb)
Box 127 10, 112 94 Stockholm
rattighetsbolaget@teaterforbundet.se
08-441 13 00

Din ansökan skall vara Rättighetsbolaget tillhanda senast onsdagen den 16 april 2014.

Rättighetsbolaget
/ Teaterförbundets upphovsrätts-
tjänst, Tromb

ÅRETS DEKLARATION

*I år ska din deklaration för
inkomståret 2013 lämnas till
Skatteverket senast måndagen
den 5 maj.*

Som vanligt får du tips och råd i Teaterförbundets häfte *Deklarationsupplysningar*.

Där kan du bland annat läsa:

- Nyheterna i årets deklaration.
- Exempel på hur du redovisar dina olika inkomster och gör dina avdrag.
- Råd till egenföretagare.

Deklarationsupplysningar finns att ladda ner under fliken *Faktabanken* på hemsidan, www.teaterforbundet.se

Kalendarium

- 24 mar **Starta eget-kurs i Stockholm**
(Teaterförbundet)
- 24 mar **Ska vi kvotera Hamlet**
– om representation och innehåll på våra scener.
(Debatt på Kulturhuset Stadsteatern)
- 26 mar **Sjukvård för filmarbetare**
(Kulturkraft Stockholm)
- 27 mar **Världsteaterdagen**
- 31 mar **Starta eget-kurs i Malmö**
(Teaterförbundet)
- 31 mar **Vem äger konsten**
– om digitalisering, tillgänglighet, upphovsrätt.
(Debatt på Kulturhuset Stadsteatern)
- 31 mar **Sista dag till förslag på ny förbundsstyrelse**
- 03 apr **Barnkulturkonferens i Umeå**
- 07 apr **Förbundsstyrelse**
- 07 apr **Kultur i vården**
- 07 apr **Konst för lyckoindexets skull**
– måste kultur göra världen bättre?
(Debatt på Kulturhuset Stadsteatern)
- 11 apr **Säkerhet och behörighetskrav**
vid filminspelning. (Kulturkraft Stockholm)
- 12 apr **Avancerad airbrushteknik för maskörer**
Tvådagarskurs med Beverly McColgan
(Kulturkraft Stockholm)
- 14 apr **Omedelbar scen**
Kurs för mask, kostym och skådespelare
(Kulturkraft Stockholm)
- 22 apr **Personflygning**
Tvådagarskurs för scentekniker
(Kulturkraft Stockholm)
- 23 apr **Spetsutbildning i Copywriting**
Tredagarskurs för kommunikatörer och marknadsförare. (Kulturkraft Stockholm)
- 14 apr **Facket, folket eller furstarna**
– för vem har vi kulturpolitik?
(Debatt på Kulturhuset Stadsteatern)
- 26 apr **Mod, kommunikation och presentation**
Fortsättningskurs med Imor Hermann. (Trappan)
- 28 apr **Unga Klaras metodik i praktik**
Tredagarskurs. (Kulturkraft Stockholm)
- 06 maj **Sånggestaltning**
Kurs med Pia Olby. (Teateralliansen)
- 12 maj **Scen- och ställningsbyggnad**
Tvådagarskurs för teknisk personal
(Kulturkraft Stockholm)

FOLKETS BIO

– en rörelse med filmen

1973 beslutade sig Stefan Jarl och Ulf Berggren i FilmCentrums källare på Östgötagatan för att starta en folkets biograf i Stockholm. Idag finns 19 biografer över hela landet.

Trots motstånd från den etablerade filmbranschen i början, lyckades Folkets Bio så småningom vinna erkännande i vida kretsar. Ambitionen var att föra fram "egna" filmer, dokumentärfilmer, kortfilmer och spelfilmer, som de etablerade biograferna inte ville visa. De ville även ge plats för filmer som berättade om den politiska och sociala situationen i Sydamerika, Asien och Afrika – många vi inte kunnat se utan Folkets Bio. Rörelsen har sedan starten importerat konstnärligt viktiga kvalitetsfilmer från hela världen.

Guldbagge fem år i rad

Fem år i rad har Folkets Bio svarat för distribution av de filmer som fått guldbaggen för bästa utländska film.

2013 **Blå är den varmaste färgen** av Abdellatif Kechiche

2012 **Amour** av Michael Haneke

2011 **Nader och Simin** av Asghar Farhadi

2010 **Miraklet i Lourdes** av Jessica Hausner

2009 **Det vita bandet** av Michael Haneke

